

DİKSİYON EĞİTİMİ DERS NOTLARI

Eserin tüm hakları Truva Akademi Eğitim ve Danışmanlık Ltd. Şti'ne aittir.
Kopyalanması, çoğaltılması ve paylaşılması yasaktır.

“NE SÖYLEDİĞİNE DEĞİL, NASIL SÖYLEDİĞİNE BAK!”

Başarılı kişilerin, toplum içinde saygın yeri olan insanların, farklı ve en belirgin özelliklerinden biri de güzel ve etkili konuşmalarıdır.

Bu kişiler sözlerini, güzel konuşma sanatının incelikleriyle ifade ettikleri için kendilerini dinletmesini bilirler. Çünkü bunlar Aristo'nun da dediği gibi **"Düşündüklerinin hepsini söylemez, fakat söylediklerini düşünür de söylerler."**

Çünkü; yerinde ve zamanında söylenecek bir sözün etkisi, insanın gücüdür.

PEKİ, BU GÜCÜ NASIL KAZANACAĞIZ? SÖZÜN ETKİSİNİ NASIL SAĞLAYACAĞIZ?



ETKİLİ İLETİŞİM & ETKİLİ HİTABET



ETKİLİ İLETİŞİMİN EN ETKİLİ BASAMAĞI

Doğru, Güzel ve Etkili Konuşma

DİKSİYON



DİKSİYON (SÖYLEYİŞ)



Diksiyon Kursu

ŞU HEP DUYDUĞUMUZ ve MERAK ETTİĞİMİZ DİKSİYON ASLINDA NEDİR?

Sesin güzel çıkmasını ve sözlerin doğru seslendirilmesini amaçlayan sanatın adıdır.



BÖLÜM 1

SOLUNUM (NEFES)



Etkili Bir
Diksiyonun
İLK adımı ise
doğru ve sağlıklı
solunum yapmayı
öğrenmektir.

SOLUNUM



Birçoğumuz hep ağızımızdan nefes alıp veriyoruz.
Oysaki doğrusu; rahat ve kendimizi kasmadan, karnımızı
dışarı doğru genişleterek, göğsümüzü tümüyle doldurarak tam
nefes tekniğini uygulamaktır.
Yani diyaframımızı da kullanarak nefes almaktır.

- Yaşam Boyu Yaptığımız Bu Yanlış, Diyaframımızın Zayıflayarak Potansiyelini Kaybetmesine Sebep Oluyor.
- İstatistiklere Göre Bir Yetişkin Dakikada Ortalama **14** Kere Nefes Alıp Veriyor.
Bu, 24 Saate 20.160 Kez Nefes Alıp Verdiğimiz Anlamına Geliyor.

Günde 20 Bin Kere Yaptığımız Bu Hatanın Bizde Ne Gibi Sonuçlara Yol Açtığını Bir Düşünün!





**İŞTE TAM DA BU NEDENLE KENDİMİZE BİR İYİLİK YAPIP
ÖNCE DOĞRU NEFES ALIP VERMEYİ ÖĞRENMEMİZ GEREKİYOR!**

DOĞRU NEFES

Doğru nefes almak akciğerlerin tamamının kullanıldığı bütünsel bir hareket olmasına rağmen, konunun daha iyi anlaşılabilmesi için,

3 Ana Bölümde İnceleyeceğiz

1. ÜST SOLUNUM

2. ORTA SOLUNUM

ve

1. DİYAFRAM SOLUNUMU

1.ÜST SOLUNUM



- ✓ Hemen herkesin yaptığı, **en az** akciğer kapasitesinin kullanıldığı nefes alış şeklidir.
- ✓ Bu solunum ile ciğerlerdeki havanın sadece % 10 u sirküle edilir.
- ✓ Sığ ve yetersiz bir nefes alıştır.
- ✓ Korku, endişe, heyecan, yarış, rekabet içindeyken yoğunlukla ve mecburen alınır.

2.ORTA SOLUNUM



- ✓ Mide adaleleri ve kaburgalar arasında kalan ciğerlerin orta bölümünü de kapsayan bir nefes alış şeklidir.
- ✓ Üst ve orta solunum beraber hareket eder.
- ✓ Ciğerlerdeki havanın % 30 u sirküle edilir.
- ✓ Eğitim almış konuşmacıların ve şarkıcıların kullanabildiği, nispeten daha kapasiteli bir nefes alış şeklidir.

2.DİYAFRAM SOLUNUMU

Göğüs Kafesinin Altında, Solunuma da Yardım Eden, “Göğüs Boşluğu” ile “Karın Boşluğu”nu Birbirinden Ayıran Kasa “**Diyafram**” Denir.

- ✓ Mide üzerini kaplayan diyafram adalesinin alta doğru esnemesiyle açılan boşluğa ciğerlerin alt loplalarının genişleme imkânı bulduğu ve ciğerlerin tamamının kullanıma sokulduğu bir nefes alma biçimidir.
 - ✓ Ciğerlerdeki havanın yaklaşık % 50’si sirküle edilebilir.
 - ✓ Diyaframla birlikte, orta ve üst solunum beraber hareket eder.

DOĞRU NEFES EGZERSİZ GEREKTİRİR

- ✓ Nefes almak tek ve bütünsel bir harekettir.
 - ✓ Ancak bu kadar da basit de değildir.
- ✓ Bunu başarabilmek için en az **2 aylık** bir süreç ve program dahilinde diyaframınızı çalıştırmanız ve diyafram nefesine konsantre olmanız gerekir.

HAYDİ BİRLİKTE BİR EGZERSİZ ÇALIŞMASI YAPALIM

**HEM BASİT HEM DE BİR O KADAR FAYDALI
NEFES ALIŞTIRMASINA HAZIR MISINIZ?**

ŒU ADIMLARI SIRASIYLA TAKİP EDİN!

- 1) Vücutunuz ve başınız dik olarak, omuzları yukarı kaldırmadan, burnunuzdan yavaş bir şekilde ve alabildiğinizce çok nefes alın.
- 2) Sonra yine yavaş bir şekilde nefesinizi ağzınızdan verin.
- 3) 1. ve 2. adımı bir kere daha tekrarlayın.
- 4) Œimdi de burnunuzdan nefes almaya başlarken ağır ağır 4'e kadar sayın.
- 5) Nefesinizi vermeye başlarken de 6'ya kadar sayın.

DİKKAT!

- ✓ Nefes vermeyi, nefes almaktan daha yavaş yaptığınızdan emin olun.
- ✓ Nefes verirken kaslarınızın rahatladığını ve gevşediğini hissedin.

Bu nefes egzersizini gerildiğiniz veya bunaldığınız herhangi bir yerde ve ihtiyaç duyduğunuz her zaman yapabilirsiniz.

UNUTMAYIN!

**DÜŞÜNMEYEN KONUŞMANIN CEZASI,
KONUŞTUKTAN SONRA, DÜŞÜNMEYE MAHKUM OLMAKTIR.**



BÖLÜM 2

SES



SES BİLGİSİ



SES: Akciğerlerden gelen hava akımının, gırtlığın iç tarafında bulunan “ses kirişleri”ni (ses tellerini) titretmesiyle meydana gelir.

SES BİLGİSİ

Akciğerlerden çıkan havanın basıncı ve göğüs kafesinin genişliği sesin niteliğini belirler.

Bunlar;

- A. ŞİDDET:** bir sesin kulağımıza yaptığı etkinin büyüklüğüne bağlıdır.
- B. YÜKSEKLİK:** kalın sesleri, ince seslerden ayıran fizyolojik niteliklidir. O da hem akciğerlerden çıkan hava akımına, hem de ses kirişlerindeki titreşim sayısına bağlıdır.

SES BİLGİSİ

A. ŞİDDET:

Bir sesin kulağımıza yaptığı etkinin büyüklüğüne bağlıdır.

B. YÜKSEKLİK:

Kalın sesleri, ince seslerden ayıran fizyolojik niteliklerdir. Bu hem akciğerlerden çıkan hava akımına, hem de ses kırımlarındaki titreşim sayısına bağlıdır.

SES TÜRLERİ



1. **PES SES (KOYU TINI) = GÖĞÜS SESİ**
2. **TİZ SES (AÇIK TINI) = KAFA SESİ** (Özellikle baş yukarı kalktıkça daha kolaylıkla ortaya çıkar)
3. **ORTA TINI** (Günlük konuşmada kullanılır)

BÖLÜM 3

TELAFFUZ (SÖYLEYİŞ)

Okuma özelliği dikkate alınarak yapılan seslendirmedir. Telaffuzda aslolan, ses kusurlarını ortadan kaldırmak ve her sesi doğru yerden çıkararak yani hakkını vererek seslendirmektir.

Alfabemizde doğrudan yer almayan ya da bir harfe birden fazla yüklenen sesleri doğru çıkarmaya ise

“BOĞUMLANDIRMA”

denir.



ARTİKÜLASYON

Boğumlandırmayı gerçekleştirmek için ise, sesin çıkış yerine göre dudak ve çenenin doğru kullanımı önem taşımaktadır, buna **ARTİKÜLASYON** denir.



- ✓ Güzel, Doğru ve Etkili Konuşmak Bir Sanattır.
- ✓ Bu Yolun Başlangıcı İse, Bir Müzik Aleti Gibi Sesler Çıkarmamızı Sağlayan Ses Aletimizdir.
- ✓ Ses Kirişlerimizden Çıkan Sesler Türkçemizde 29 Harfle Anlatılmıştır.
Bunların 8'i ÜNLÜ, 21'i ÜNSÜZDÜR.

ÜNLÜLER (SESLİLER)



A

- 1. KALIN A (Art a)**
- 2. NORMAL A (Ön a)**
- 3. İNCE a**

Kalın a (Art a)

- Alt çene biraz aşağı indirilerek çıkarılan a sesidir.
- Dil, doğal duruşundan biraz yükselip-dudaklar normal açıklığında, yanaklar gevşek ve alt çene aşağı indirilerek çıkarılır.
- Art, düz ve geniş ses olarak tanımlanır. Genellikle kalın sesli harflerle birlikte kullanılır.
- G, Kalın K, Kalın L ve Kalın T sesleriyle yan yana gelen a seslerinin pek çoğu kalın telaffuz edilir.
- z**A**bita, **A**banoz, k**A**las, m**A**la, **A**lmanya, b**A**nka, d**A**ğ

Normal a (Ön a)

@Ağzın normal açıklığında, abartma durumunda ise dudakların kulağa doğru gerilerek çıkarıldığı a sesidir.

@Kalın A sesine göre daha önden çıkar.

@Düz ve geniş sestir.

@Bu ses, en sık kullanılan 'doğal a'dır.

@Sözcüklerimizin %80'indeki a sesidir.

Çay, arkadaş, zaaf, zapt, bağ, cafcaf, dam, ebabil

â: İnce a

- Sözcük başında bulunmayan bir sestir. Kendinden önce mutlaka bir ünsüz bulunur.
- Genellikle ince k ince l seslerinden sonra gelir.
- Bunun içinde dil ve dudak hareketiyle çıkarılır.
- İnce a sesi, damağa doğru çıkan bir ses gibidir.
- Diğer iki a sesine göre daha önden çıkar.
- Bu niteliğiyle ön, düz ve geniş sestir diyebiliriz.
- Kâğıt, halâ, kâr, balâ, celâl, dalâlet, elâ, fellâh

ALIŐTIRMA ÇALIŞMASI

@Abana'dan Adana'ya abarta abarta apar topar ahlarla ağdali avuntucu ahmak Ahmet'in avandanlıklarını aparanlardan Acar Abdullah ile akıllı Abdi akşam akşam bize geldi.

E

1. DOĞAL e (Normal e)

2. KAPALI e

3. AÇIK e

DOĞAL e (Normal e)

@Ağzın doğal açıklığında çıkarılan e sesidir.

@Normal a sesine göre alt çene daha az açık ve dil daha aŐađıdadır.

@Szcklerimizdeki e seslerinin pek çoğu doğal e ile söylenir.

@n, düz ve geniş sestir.

Çiğdem, İsmet, Jlilde, ebat, ebe, keyif, geniş

KAPALI e

@Dudaklar kulaklara doğru yaklaşır, çenenin hafifçe sıkılarak çıkarılan e sesidir.

@Kapalı e sesi, ses zenginliğimizin önemli bir parçası olup, yerinde kullanılması güzel konuşmanın da göstergelerinden biridir.

@Ön ve düz sestir ancak diğer e seslerine nazaran daha dardır.

Gece, pencere, tencere, benzin, mendil, gençlik, kedi, kendi, kendi kendine

AÇIK e

- @Kapalı ve doğal e sesine göre daha geniş bir sestir. Geniş ses özelliği yanı sıra ön ve düz ses özelliğini korur.
 - @Doğal e'ye nazaran alt çene biraz daha aşağı indirilir. Çenenin fazla indirilmesi durumunda abartılı bir e sesi çıkar ki, Türkçe söyleyişte abartılı bir açık e sesi yoktur.
 - @Açık e sesi, Orta Anadolu, Ege ve Akdeniz bölgesindeki bazı yörelerde, sık kullanılan bir sestir.
- Erkek, kEl, sErmin, PErşembe, efEndim

ALIŐTIRMA ÇALIŞMASI

- Eğer EleŐkirtli eleŐtirmen EŐref ile Edremitli Bedri'yi Ege'nin en iyi eğercisi biliyorlarsa, ben de Ermenekli Erdem Ergene'nin en iyi elektrikcisidir derim.

I

@Söyleyiş noktası damağın arka kesimindedir, dudakların köşesi kulaklara doğru açılır.

@Sözcük başında, ortasında ve sonunda bulunur.

Isı, ıhlamur, ızgara, ıstırap, ışık, ırmak

ALIŐTIRMA ÇALIŞMASI

- ✓ İğdir'ın iğil iğil akan ılıman ırmağının kıyıları iklim tıklım ılığın kaplıdır.
- ✓ İlgarcı ilgar, ılıngillerin ılıgancırı ılıgalayarak, ılıt ılıt ılılardı.

i

- Söyleyiş noktası damağın ön kesimindedir; dudakların köşesi kulaklara doğru açılır.
- İzbe, içmek, ince, ikiz, işporta, iyi, ilk, ilik, ilmik, irmik
- Dilimize Arapça ve Farsça'dan geçen, söyleyişi daha uzun olan ve (î) ile belirtilen bir harf daha vardır.
- Millî, canî, fennî, ilmî, Sünnî

ALIŐTIRMA ÇALIŞMASI

- ✓ İbiklerin ibiklerini iyice iyileőtirmek için İstinyeli istifçi İbiŐ'in istif istiridyeleri mi, yoksa, İskipli İspinoz iŐportacı İshak'ın iŐliĐindeki ibriŐimleri mi daha iyi, bilemiyorum.
- ✓ İbiŐle MemiŐ, mahkemeye gitmiŐ, mahkemeleŐmiŐ mi, mahkemeleŐmemiŐ mi?

O

- 1. KALIN O**
- 2. İNCE O**

KALIN O

@Çeneler ve dil (kalın a) ünlüsünde olduğu gibidir. Ağzın açıklığı tam küçük bir yuvarlak gibidir.

@Sözcük başında sık rastlanır.

@Ot, ova, ocak, oda, oymak, orman, orta, odun, otlak

@Kalın o'ya sözcük sonunda ve dilimize yabancı dillerden geçmiş sözcüklerde de rastlanır.

bando, banyo, biblo, bono, fiyasko, foto, mayo, manto, tango, solo, soprano, stüdyo, vazo

İNCE O

- Kalın o'ya oranla daha ileriden söylenilen bir ünlüdür.
- Lôbut, lôca, lôdos, lôkanta, lôkum, lôkma, lôkomotif, lôrd, lôş, lôsyon

ALIŐTIRMA ÇALIŞMASI

✓ Okmeydanı'ndan Oğuzeli'ne otostop yap; Oltu'da volta at, olta al; Orhangazi'de Orhanelili Orhan'a otostopluk oğret; sonra da Osmancıklı Osman'a otoydu, totoydu, fotoydu, dök!

Ö

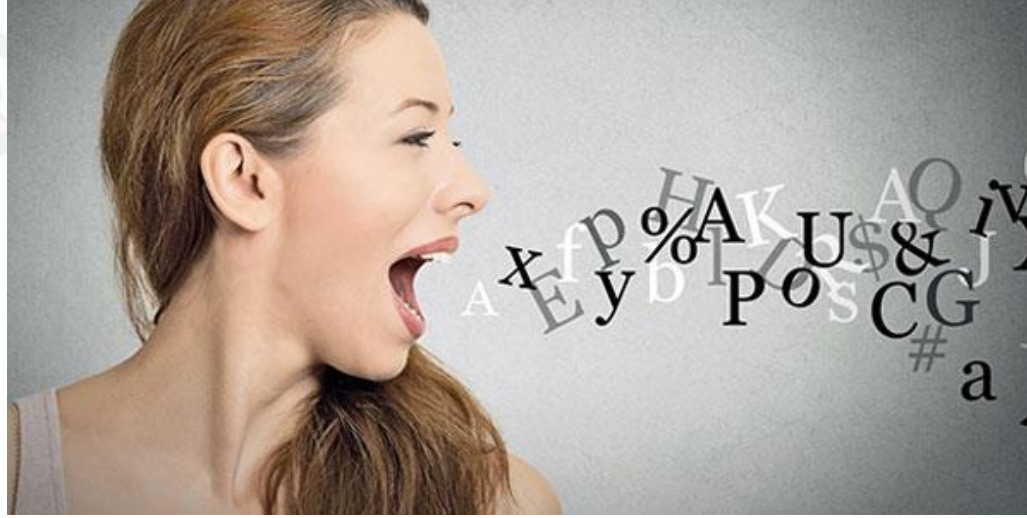
- Çeneler ve dil(e) ünlüsünde olduğu gibidir. Farklı olarak ağzın açıklığı küçük, tam bir yuvarlak şeklindedir.
- Çoğunlukla sözcük başında bulunur.
- öbek, ödenek, ödünç, ödev, öfke, öğretim, öğüt, ökçe, öksürük, örnek

ALIŐTIRMA ÇALIŞMASI

- zbezn'n özbeöz demiŐli öngörülü ğretmeni zgraslan ile zgluslan özellikle özerk n öğretimde öylesine özverili, övünç verici ve övgüye değer kişiler ki, hani tüm ğretim örgütleri içinde en zgn örnek onlardır diyebilirim.

U

1. NORMAL u
2. İNCE u



NORMAL u

@Dudakların küçük bir yuvarlak haline getirilip, dilin serbest bırakılmasıyla çıkarılan sestir.

@Art, yuvarlak ve dar sesler sınıfına girer.

@Türkçe sözcüklerdeki u seslerinin hemen tamamı 'normal u'dur.

Uğur, mecbur, cuma, bu, un, ulak, ucuz, uçak, ulaştırma, ulus, ulu, uyku, uzun

İNCE u: Ū

@Dudakların küçük bir yuvarlak haline getirilip, dilin yandaki sessiz harfe göre kullanılarak çıkarıldığı sestir.

@Normal u'ya göre daha önden söylenir.

@Ancak yuvarlak ve dar ses özelliğine sahiptir.

rŪya, gŪya, lŪtuf, lŪtfen, lŪgat

ALIŐTIRMA ÇALIŞMASI

- Uluborlulu utangaç Ulviye ile Urlalı uğursuz Ulvi uęraŐa uęraŐa Urfa'daki urgancılara uzun uzun, ulam ulam organ sattılar.

Ü

@Dudakların alt üst köşeleri birbirine iyice yaklaşp büzülür.
üç, Ülker, ülkü, üniversite, ünlem, ünlü, ürün

ALIŐTIRMA ÇALIŞMASI

- Üçüncü üçkağıtçı, üçetek üçleşerek üç teker arabayla süzüm süzüm süzülen süzgeçleri süzdü.

ALIŐTIRMA ÇALIŞMASI

- Ürdünlü ünlü üfürükçü Üryani, Ünye, Üsküdar, Ürgüp üzerinden ülküdeşlerine üstüpü, üstübeç, üvez, üzüm, üzengitaşı ve üzünç götürürken, Üveyik'ten ürüyerek, üvendirelerini sürüyerek yürüyen uçkağıtçı ütücülerin ürküntü üreten ünü batasıca ünlemleriyle ürküverdi.

ÜNSÜZLER

- Sözcüğümüzün anlaşılmasında temel yardımcı olan harflerdir.

B – P – M

- ✓ Bu ünsüzlerin boğumlandırılması ortaktır.
- ✓ Farklılık tonlamada ortaya çıkar.

B

- (B) ünsüzü, dudakların birleşip açılmasıyla ve **TONLU** olarak meydana gelir.
- Ba Be Bı Bi Bo Bö Bu Bü
- BLA BLÖ BLE BLİ BLO BLÜ BLU BLI
- BRA BRÖ BRE BRİ BRO BRÜ BRU BRI
- baş, boş, bol, bebek, bilet
- Başın başı, başın da başı var
- Bol bol yiyen, bel bel bakar

ALIŐTIRMA ÇALIŞMASI

- Babaeskili babacan Bahri, Beberuhi Bedri ile biyksız bıçkıcı bingıldak Bahir'in Bigadiç'deki bonbon bonmarşesine varmışlar, o adadakilerin yüzlerine bön bön bakarak, büyülü büyük buhurdanlığı buğulu buğulu boşaltıp bomboş bırakmışlar, sonra da Bodrum'da gözden kaybolmuşlar.

P

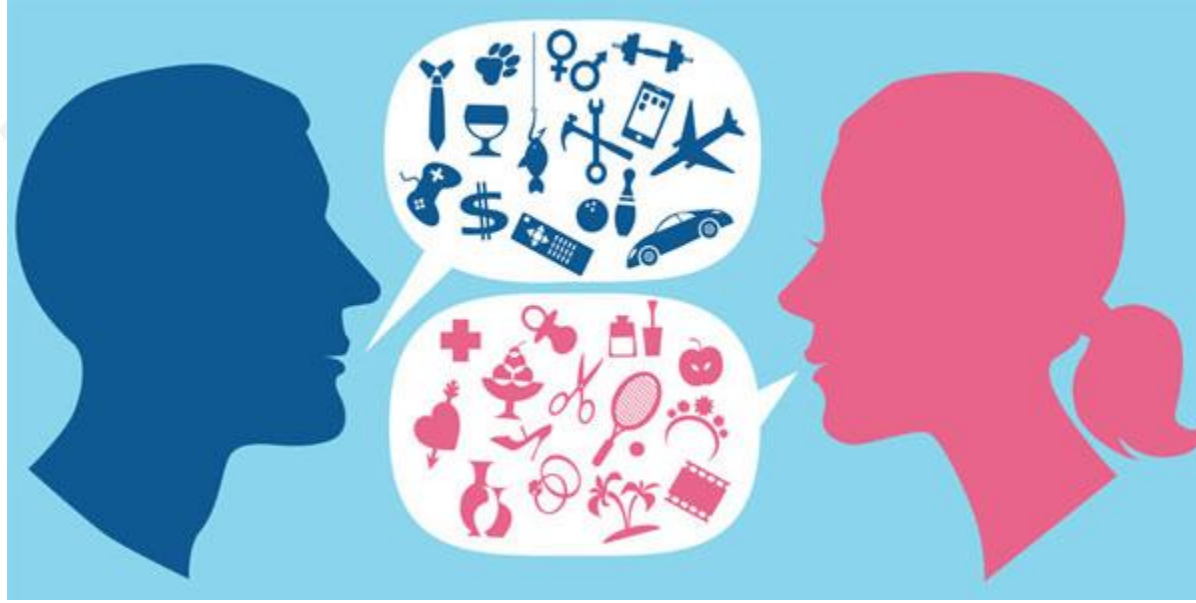
- (P) ünsüzü dudakların birleşip açılmasıyla ve **TONSUZ** olarak seslendirilir.
- Pa Pe Pı Pi Po Pö Pu Pü
- PLA PLÖ PLE PLİ PLO PLÜ PLU PLI
- PRA PRÖ PRE PRİ PRO PRÜ PRU PRI
- pasak, pislik, Porsuk, patika, porsiyon
- Pasaklı pinpon pislikten paklandı.

ALIŐTIRMA ÇALIŞMASI

- Pohpohu pinti Profesör, pofur pofur pofurdayarak, hınla, tunanak içinde pun içip pulverizatr prospektüsünü, papazbalığı biblosunun berisindeki papatya buketinin bu yanına bıraktıktan sonra palas pandıras, Pülümür ile Ptrge'den getirdiği prsk ptikare pstekiyi, Paluluların Pıtırıcık pazarında partenogenes pasaparolası ile pertavsız, pervasız, pervaz peyzajını ve peronospora pestenkerani pestilini posbıyıklı pisboğaz pedagoga PınarbaŐı'nda beÇ etti.

P

- Bazı sözcüklerde takı aldıklarında (b)'ye dönüşür.
- Kitap (kitabı), sebep (sebebi), hesap (hesabı)



P

@Ancak bu kuralın bazı istisnaları da vardır.

@Bazı sözcükler takı alsalar dahi (b)'ye dönüşmez, (p) olarak kalır:

sap(sapı), çöp(çöpü), tip(tipi)

M

@(M) ünsüzü, dudakların birleşip açılmasıyla TONLU ve burun boşluğunun titremesiyle oluşur.

@Ma Me Mı Mi Mo Mö Mu Mü

- mum, modern, manzum, münakaşa
- Bu mum umumumuzun mumudur.

ALIŐTIRMA ÇALIŞMASI

- Marmara'da ki, Karmarisli mermerciler mermerciliği meslek edinmiŐler, ama Mamak'taki mamacılar manyetizmacılıkla marmelâtcılığı meslek edinememiŐler.

D - T - N

✓ Bu ünsüzlerin de boğumlandırılması ortak, tonlamaları farklıdır.



D

- (D) ünsüzü, dil ucunun, damağın ön kesimine, üst diş köklerine dayanıp açılmasıyla ve **TONLU** olarak meydana gelir.
- Da De Dı Di Do Dö Du Dü
- DLA DLÖ DLE DLI DLO DLÜ DLU DLI
- DRA DRÖ DRE DRI DRO DRÜ DRU DRI
- -dalgın, dadı, darp, dal, dedikodu
- Damla damla göl olur, damlacıktan sel olur.

ALIŐTIRMA ÇALIŞMASI

- Dadaylı dadımın Dodurgalı düdük delisi dedesi diline doladığı debdebeli dedim dedisiyle dırdırını dilinden düŐürüp de bir kez olsun doya doya dden diyemeden, ddenin dallara doldurduğu doyumlu yemiŐlerden doyasıya yiyemeden darıdnyadan göçüp gitti.

T

• Seslendirilişı (d) ünsüzü ile aynıdır.

• Ta Te Tı Ti To Tö Tu Tü

• TLA TLÖ TLE TLI TLO TLÜ TLU TLI

• TRA TRÖ TRE TRI TRO TRU TRI TRÜ

İnce t

@Dilin üst dişlerin arkasına değip açılmasıyla oluşur. (İnce t) genellikle kendisinden önce veya sonra ince ünlü varsa kullanılır.

-tANE, KENT, EMNİYET, METİN, Örtü

Kalın t

@Dilin üst diş köklerine çarpıp açılmasıyla çıkar. Kalın ünlülerle birlikte kullanılan (t) seslerinin pek çoğu da (kalın t) dir.

-zabıt, ağustos, kurT, kurulTay, alTı

ALIŐTIRMA ÇALIŞMASI

- (t-d):Titiz, temiz, tendürüst dadım; tadını tattığı tere demetini dide dide dağıttı da hiddetinden hem dut dalında takılı duran dırıltı düdüğünü öttürdü, hem de didine didine dedim dedi, dedim dedi dedi durdu.

ALIŐTIRMA ÇALIŞMASI

- (t--s) :Üstü üç taşlı ta saplı üç tunç tası Çaldıran mı çabuk çıldırır, yoksa i içe yüz ton sa kaplı anı kaldıran mı çabuk çıldırır? Üç tunç tas has kayısı hoŐafı.

ALIŐTIRMA ÇALIŞMASI

- (t-k):Al bu takatukaları takatukacıya takatukalatmaya götür. Takatukacı takatukaları takatukalamam derse, takatukacıdan takatukaları takatukalatmadan al gel.

N

Normal n

- Dilin üst diş köklerine dayanıp ayrılması ve ağız boşluğundaki titreşimle çıkartılır.
- Sözcük başındaki tüm n sesleri “normal n” dir. İki ünlü arasındaki (n) sesleri de “normal n” dir.
- Na Ne Nı Ni No Nö Nu Nü
- nane, ancak, niyet, ben...
- Nankör nalbant, nalları nallamalı mı, nallamamalı mı?

NAZAL n veya GENİZ n'si

- @Burada iki ayrı (n) sesi tek başlık altında toplanmıştır.
- @Her ikisi de (nazal n) sesi olarak adlandırılmakla birlikte, biri önden, diğeri arkadan çıkan sestir.
- @Bu sesler, sözcük başı ve sonunda bulunmadığı gibi, iki ünlü arasında da (nazal) veya (geniz n) si çıkmaz.
- @GENİZ n'si; (n) sesinin genizden gelir gibi takıntılı olarak çıktığı sestir. Orta Anadolu konuşmasında sıklıkla kullanılan (n) sesine benzer.
- **aNkara, oNgun, çaNkırı, haNgi, koNya, küNye, paNzehir, aNjin, eNgin**

F

- (F) ünsüzü, üst kesici dişlerin alt dudağın üstüne dokunup açılmasıyla ve **TONSUZ** olarak çıkarılır.
- Fa Fe Fı Fi Fo Fö Fu Fü
- FLA FLÖ FLE FLİ FLO FLÜ FLU FLI
- FRA FRÖ FRE FRİ FRO FRÜ FRU FRI
- FTA FTÖ FTE FTİ FTO FTÜ FTU FTI

- film, felek, fil, fırsat
- Fattan fırsat fevt etmez. Falcı falcıya fent etmez.

ALIŐTIRMA ÇALIŞMASI

@Farfaracı Fikriye ile favorili fasa fiso Fahri, Fatsalı Fatma'yı görünce, fesleğenci feylesof Feyyaz'ı, fındıkçı Ferhunde'yi anımsayarak feveran ettiler.

@Felemenkte Felemenklerin Felemenkçe mi konuŐtuklarını düşünce düşünce fertliği çektiler.

V

- (V) ünsüzü, üst kesici dişlerin alt dudağı üstüne dokunup açılmasıyla ve **TONLU** olarak çıkarılır.
- Va Ve Vı Vi Vo Vö Vu Vü
- VLA VLÖ VLE VLi VLO VLÜ VLU VLI
- VRA VRÖ VRE VRİ VRO VRÜ VRU VRI
- vali, vaveyla, vapur, avlamak, tavuk, kevgir, navlun, havlu

ALIŐTIRMA ÇALIŞMASI

- Vırvırcı Vedia ile vıdı vıdıcı Veli, velinimeti vatman Vahit'e vilâyette veda edip Vefâ'ya doğru vaveylâsız, velevasız velespitle volta vururlarken voleybolcu Vartan, virtüöz Vicdanî ve Viranşehirli vatansever viyolonselci Vecibe ile karşılaŐtılar.

C

Normal c

@Dilin ön kısmıyla damak arasından çıkarılan sestir.

@Dişler birbirine yaklaşmış durumdadır.

@CA, CE, CO ve CÖ için alt çene hafifçe aşağı iner, CI, Ci, CU ve CÜ için de dudak hareketlerinden yararlanır.

@İki seslinin arasında net bir şekilde çıkar.

@Dil-öndamak sesi olarak tanımlanır.

@Ca Ce Cı Ci Co Cö Cu Cü

cici, vacip, acem, lacivert, acayip, bacı, cami

Cins cinsine çeker.

Can benim canım, çıkan elin canı.

ALIŐTIRMA ÇALIŞMASI

- ✓ Cemil, Cemile, Cemal; cumaları cilacı cüce Canip'in cicili bicili cumbalı ciltevinde, cümbür cemaat cacıklı civcivle cücüklü cacık yerler sonra da Cebecili cingöz coğrafyacının cinci ciciannesinin cırcırböceğini dinlerler.
- ✓ Ocak kıvılcımlandırıcılarından mısın, kapı gıcırdaticılarından mısın? Ne ocak kıvılcımlandırıcılarımdanım, ne kapı gıcırdaticılarımdanım.

Akıcı C

- Dilin orta kısmının damağa değmesiyle çıkar. J'ye yakın bir sestir. Sözcük başlarında ve iki seslinin ortasında bulunmaz. Genellikle (e) sesinden sonra gelen (c)den sonra b, d, l, m, n, r sesleri varsa ve söz doğal akışında söylenirse AKICI C ortaya çıkar. Sözcüklerimizde çok az sayıda akıcı c sesi bulunur.
- meClis, meCmua, neClâ, viCdan, eCzane

Ç

- Ağızın durumu tıpkı (c) ünsüzünde olduğu gibidir.
- Yalnız **tonsuz** olarak meydana gelir.
- (Ç) ünsüzü, (t) ve (ş) ünsüzlerinin kaynaşmasıyla meydana gelir.
- Ça Çe Çı Çi Ço Çö Çu Çü
- çatal, çekiç, çuval, çivi

ALIŐTIRMA ÇALIŞMASI

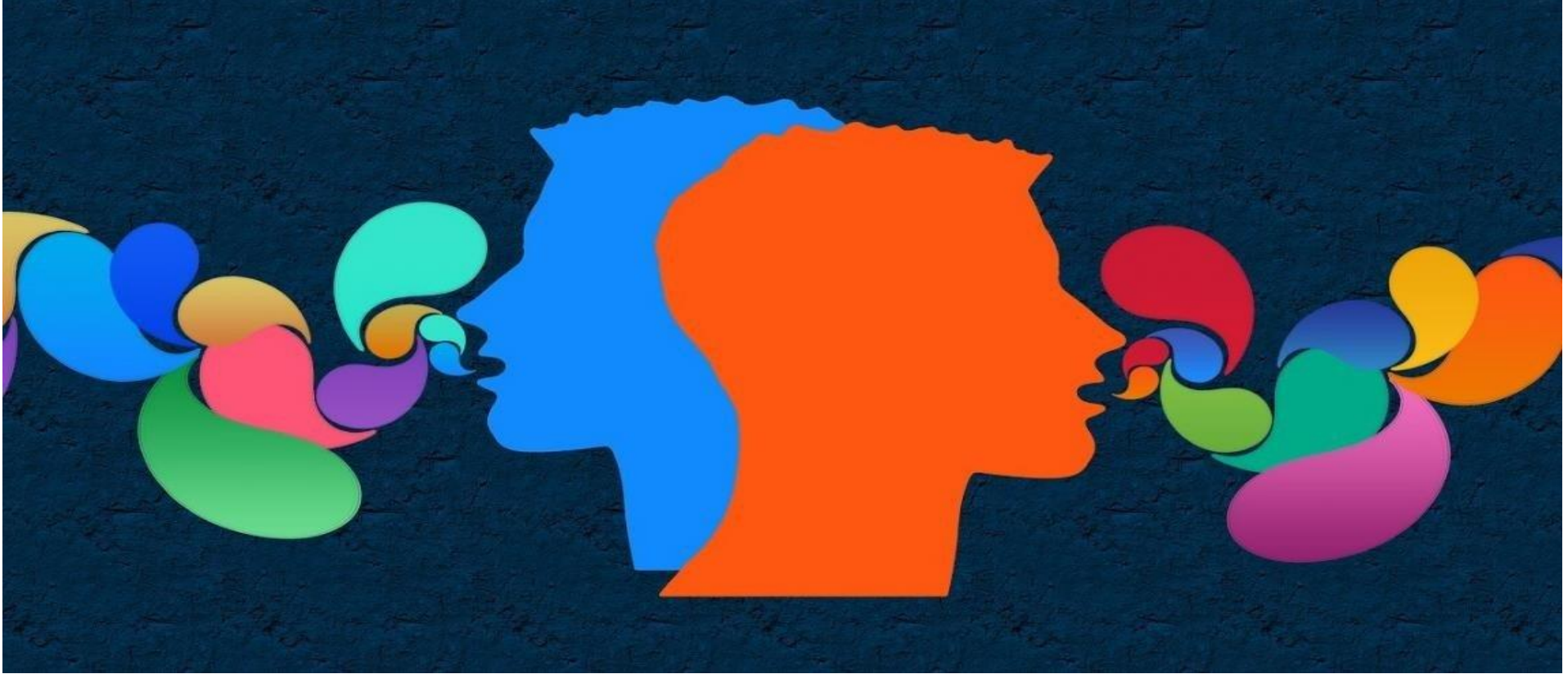
@ul ardından omak çeken çok olur.

@atalağzı'nda atalsız Çatalcalı atalcının çarpık urpuk alene oruhluya arptırmasına ne dersin?

@atalca'da topal oban atal yapıp atal satar, nesi için Çatalca'da topal oban atal yapıp atal satar? Kârı için Çatalca'da topal oban atal yapıp atal satar.

@arık çorap dolak, ben sana çarık çorap dolak mı dedim?

G - K



G

- (G) ünsüzü, dilin orta kısmının damağın gerisini, bir de damağın daha ön kesimini kapatmasıyla ve tonlu olarak çıkarılır.
- Görülüyor ki, bu ünsüzün 2 boğumlanma noktası vardır.
- Ga Gâ Ge Gı Gi Go Gö Gu Gû
Gü
- GLA GLÖ GLE GLİ GLO GLÜ GLU GLI
- GRA GRÖ GRE GRİ GRO GRÜ GRU GRI
- GZA GZÖ GZE GZİ GZO GZÜ GZU GZI

G

- İnce ünlülerle damağın ön kesiminden çıkar.
Gâh, gel, göl, göz, git, gûya, göç gibi.
- Kalın ünlülerle damağın gerisinden çıkar.
Gar, gıcık, gocuk, guguk, gonca, goril gibi.

ALIŐTIRMA ÇALIŞMASI

- Güneyli girgin gammaz Galip, Gavurdağı'nda güpegündüz galeyana gelmiş de Glgiloğlu Gaziantepi gazup gazinocuyu Glkyl gitaristle birlikte GümüŐhane'ye göndermiŐ.
- Galata kulesi kapısı karŐısındaki kuru kahvecinin gıgısı çıkık, diŐi kırık, kurbağa kafalı, karakoncolos kalfası Hakkı karıŐıklıđa getirip kahveye kavruk kakule kırığı kattı.

K

- (k) ünsüzü, dil sırtının damağın gerisini, bir de damağın daha ön kesimini kapatmasıyla ve tonsuz olarak çıkarılır. Bu ünsüzün de iki boğumlanma noktası vardır.
- Ka Kâ Ke Kı Ki Ko Kö Ku Kû Kü
- KLA KLÖ KLE KLİ KLO KLÜ KLU KLI
- KRA KRÖ KRE KRİ KRO KRÜ KRU KRI
- KSA KSÖ KSE KSi KSO KSÜ KSU KSI

İnce k

- Dil sırtının damağın öne yakın tarafını kapatmasıyla oluşan ve sertçe çıkarılan sestir. İnce ünlülerle birlikte kullanılan k sesleri genellikle (ince k) dir.
- -kitap, yüksek, güzellik, kenar, ekmek, kâr, kel, kül, kesinti

Kalın k

- Kalın ünlülerle damağın gerisinden çıkar.
- -kar, kış, soğuk, aksama, kor, kuş, kara, Kastamonu



ALIŐTIRMA ÇALIŞMASI

@Kilisli kikirik kilimci Kilizmanda'ki kilitli kilisede kimliğini kimseye sezdirmeden kucak kucak kuskuslu kuŐkonmazı kukumav kuŐuna, kiŐiliksiz kulağakaan kirli kirloz kirpiye de KuŐadası'nın kuŐhanesindeki kuŐbaŐılı kuŐbazla birlikte önce kiŐniŐli kuŐzmn, sonra da Kumla'nın kumlu kumlu kuŐkirazını yutturmuŐ.

@Kınıklı kılıbık kırpıntı Kıyasettin, Kırımlı kılkuuyruk kıtmiri kıkır kıkır kıkırdatarak ksktk kmen kfeci klhaniyle külüstür KürŐat'ı klnkl kngr üstüne kttedek devirdi.

ALIŐTIRMA ÇALIŞMASI

@Kırıkhandaki kırıkçı kırçıl kargın kırgın kırıkçısı kırmızı kırdada kıkır kıkır kıkırdarak Kırımlı kıkırdakçının kızıl kırlangıçlarını kışın kırlarda Kırgızlı kırpıntıcı kırışık Kırımtov'un kırıkıraklarıyla besliyormuş.

@Koca kokoz kokorozlana kokorozlana Kazablankalı kozmonota kök, kok, köken, kokot, kök sökmek, kokoreç, kökmantar, köknar, köçekçe, körkandil, krematoryum, kösnüklük ne demek diye sormuş.

Ğ

- Yazıda yer alan ancak söyleyişte bulunmayan, kendini farklı şekillerde hissettiren bir ünsüzdür.
- Varlığını kendinden önce gelen ünlünün süresini uzatarak hissettirir. Ya da kendinden önce gelen ünlüyü 2 kere okutur.
- Yoğurt=YOURT, doğar=DOAR, boğaz=BOAZ, yağmur=YA:MUR
- (y) ünsüzüne dönüşür zaman zaman.
- Eğer=EYER, eğlence=EYLENCE, eğitsel=EYİTSEL, eğitim=EYİTİM
- (Ğ) ünsüzü bazı sözcüklerde de (v) ünsüzüne dönüşür.
- Oğmak=OVMAK, döğmek=DÖVMEK, soğan=SOVAN

Z – S

✓ Boğumlandırılması ortak, tonlaması farklı olan ünsüzlerdir.



Z

- (Z) ünsüzü, dilin ucunun üst diş köklerine yaklaşmasıyla oluşur. Hava dilin arasından tonlu olarak çıkar. Dilin dişlere değmemesine dikkat edilmelidir.

• Za Ze Zı Zi Zo Zö Zu Zü

• ZSA ZSÖ ZSE ZSi ZSO ZSÜ ZSU ZSI

• ZFA ZFÖ ZFE ZFi ZFO ZFÜ ZFU ZFI

-zehir, az, zil, zaman, zahmet, zeki

ALIŐTIRMA ÇALIŞMASI

- Zaman saman satar, saman zaman satar.
- Az kaz, uz kaz, boyunca kaz.
- Zonguldaklı Zaloğlu Zöhre'nin kızı Zühal, zibidi Zeki'ye ziyafet zerketti.

S

- (S) ünsüzü, (z) ünsüzü ile aynı şekilde boğumlandırılır ancak hava dilin arasından tonsuz olarak sızar. Dilin dişlere temas etmesi halinde tıslama şeklinde duyulur. Buna dikkat etmek gerekir.
- Sa Se Sı Si So Sö Su Sü
- SFA SFÖ SFE SFİ SFO SFÜ SFU SFI
- SLA SLÖ SLE SLİ SLO SLÜ SLU SLI
- SMA SMÖ SME SMİ SMO SMÜ SMU SMI
- SPA SPÖ SPE SPİ SPO SPÜ SPU SPI
- STA STÖ STE STİ STO STÜ STU STI
- -sızı, sekiz, siz, sakız
- Saza sazla, söze sözle karşılık vermek gerek.

ALIŐTIRMA ÇALIŞMASI

- Sedat Tınaz'ın tasası, suratsız teyzesine rastlama sezen sıska sülük tazısını tuz tortusu tütsüsüne tutmasıydı.
- Sazende Őazi ile zifoz Zihni zaman zaman sizin sokağın sağ köşesinde sinsi sinsi fiskoslaşarak sizi zibidi Suzi'ye sonsuz ve sorumsuz sorgun ederler.
- Sason'un susuz sazlıklarında badece soğanla sarmısak yetişebileceğini söyleyen Samsunlu sebzecilerin sözüne sizler de sessizce ve sezgilerinize sığınarak inanabilirsiniz.

J - §

J

- (J) ünsüzü; dişler birbirine yaklaşır, dudaklar ileri doğru uzanır, dil sırtı damağa doğru kalkıp dar bir geçitten hava **TONLU** olarak sızar. Dilimize Farsça ve Fransızca'dan geçmiştir.
- Ja Je Jı Ji Jo Jö Ju Jü
- japon, jilet, jüri, jâle
- Jüri, jelatinli jileti jâle'ye verdi.
- Şarz; yanlış kullanımdır, doğru kullanımı şarj'dır.

Ş

- (Ş) ünsüzü de, aynı (J) ünsüzü gibi boğumlandırılır. Tek farkı **TONSUZ** olmasıdır.
- Şa Şe Şı Şi Şo Şö Şu Şü
- ŞTA ŞTÖ ŞTE ŞTİ ŞTO ŞTÜ ŞTU ŞTI
- ŞTRA ŞTRÖ ŞTRE ŞTRİ ŞTRO ŞTRÜ ŞTRU ŞTRI

şiş, şölen, şeytan, şemsiye

ALIŐTIRMA ÇALIŞMASI

- ŐavŐatlı Őaban, ŐarkıŐlalı ŐipŐaki Őekip, ŐiŐhane´den ŐeytankuŐunu, Şiş ŐiŐeyi ŐiŐlemiŐ, ŐiŐe keŐiŐe Şiş demiŐ.

L

- La Lâ Le Li Lı Lo Lô LÖ Lu Lû Lü
- l: İnce l
- Dil ucunun damağın ön kısmına değmesiyle çıkarılan sestir. Bu ses genellikle dilimize dışarıdan girmiş sözcüklerde bulunur. İnce (a) sesiyle birlikte kullanılan (l) sesleri ince çıkarılır. Kendisinden sonra gelen (o) ve (u) seslerini de inceltme özelliğine sahiptir.
- saatler, limon, lâle, r klam
- L f l fı açar, l f da kutuyu.
- Leyleğın  mr , l kl kla geçer.

*(l f-l zım-lâstik sözcüklerine dikkat)

kalın l

- ✓ **Dil ucunun ince (l) ye göre damağın orta kısmına doğru değmesi ve havanın dilin yanlarını titretmesiyle çıkarılan sestir.**
- ✓ **Kalın ünlülerle birlikte kullanılan (l) sesleri kalın çıkar.**

***istanbul, altın, bolu, mala, almak**

***İstanbul Bolu arası altın dolu.**

ALIŐTIRMA ÇALIŞMASI

- Lemi, Leyla ile Lalelili Lale´ye leblebi ile likör ikram etmiş.
- Lüpçüleri, lütfen lüzumlu lüzumsuz lakırdıları bırakın da lüzferle rızık, rot, rop, rint, ring, ray, römorkör, radyoaktivite nedir diye konuşun.

• (L) ünsüzünün doğru ve tam olarak boğumlandırılmasına büyük önem verilmelidir. Aksi takdirde sözcük ortası ve sonlarında duyulmayabilir.

*nasılsınız YERİNE nassınız.

*kalk şurdan YERİNE kak şurdan



- **(Leleştirme): (R) yerine (L) ünsüzünü çıkartarak söyleme.**
- **BİRADER yerine BİLADER**
- **MERHEM yerine MELHEM**
- **TERLİK yerine TELLİK**
- **KERLİ FERLİ yerine KELLİ FELLİ**

R

- (R) ünsüzü, dil ucunun yukarıdaki kesici dişlerle meydana getirdiği kapağı bir çok defa açılıp kapanmasıyla ortaya çıkar.
- Bunun için de, dil ucunun iyi titremesi gerekir.

• Ra Re Ri Rı Ro Rô Rö Ru Rû Rü

*rast, renk, rint, rızk, ram, ruj, rus, rot, red

ALIŐTIRMA ÇALIŞMASI

- ✓ Rifkı ile Rıza, rıhtımda rızıklarını aradılar.
- ✓ Rüzgâra tüküren kendi yüzüne tükürür.

Y

- (Y) ünsüzü, dil ortasıyla ön damak arasından çıkar, **tonsuz** olarak meydana gelir.
- Ya Ye Yi Yı Yo Yö Yu Yü
- yuva, yıldız, yaz, yavuz, yılmaz, yel
- Yaramaz yarasız yapamaz.
- Yel yepelek yelken kürek.

ALIŐTIRMA ÇALIŞMASI

- Yalanciođlu yalincık yayladıđının yahnisini yađsız yiyebilirse de yayladıđının yađlı yođurdundan, Yůksekova'nın yusyumu yumurta yumurtlayan tavuklarından, bir de yůrůk ayrıniyla yufkasından asla vazgeçemez.

H

- (H) ünsüzü, bir soluk ünsüzü olup ağzın (kalın a) ünlüsünü çıkardığı durumda meydana gelir, tonsuz olarak çıkarılır.
- Ha He Hi Hı Ho Hö Hu Hü
- -hayır, hanım, heykel, hellim

ALİŐTIRMA ÇALIŞMASI

✓ Hahamhanede hahambaŐı hahamı homur homur homurdanır görünce, hemencecik heyecanlandı, hızlandı, hoŐnutsuz hırçın halhallaarla halkaları, halatları hallalara verdi.

Dikkat!

- Yeterince dikkat edilmediği ve konuşma organlarının tam olarak çalışamaması durumuna, genel kullanımdaki yaygınlık da eklenince, bugün sıklıkla kullandığımız bazı sözcüklerde (h) düşmesi ortaya çıkmıştır.
- Hastahane.....HASTANE
- Dershane.....DERSANE
- Muhallebi.....MUALLEBİ
- Cumhuriyet.....CUMURİYET

HECE

- **HARF(SES) veya HARF+HARF(SES).....= HECE**
- **Bir solukta çıkarılan ses veya ses birliğine HECE denir.**
 - **Dilimizde en fazla dört sesli hece bulunur.**



DİKSIYON

- A! , O! = TEK SES
- El, it = İKİ SES
- Tek, bak = ÜÇ SES
- Dert, semt = DÖRT SES

- Örneklerde görüldüğü gibi, tek sesli heceler de mevcuttur.

SÖZCÜK

• HECE + HECE +.....= SÖZCÜK(KELİME)

- Anlamı olan (anamlı) ses topluluğuna SÖZCÜK (KELİME) denir.
- Hecelerin birleşmesinden sözcük meydana gelir.
- Sözcüklerin doğru söylenişi çok önemlidir. Dolayısıyla sözcük içindeki harflerin (seslerin) DOGRU ve NET telaffüz edilmesi gerekir.
- Dilimizde Osmanlıca sözcüklerin kullanılmaya devam etmesi, bunların doğru söylenilmesini gerekli kılmaktadır. Kökeni Arapça-Farsçaya dayanan bu sözcüklerde çoğunlukla heceler birbirinin aynı değildir. Bazı hecelerdeki ünlülerin uzatılması gerekir. Örneklere geçmeden önce (ki, unutmayaalım, bilinmeyen sözcükler için daima başvuru kaynağımız TÜRKÇE SÖZLÜK olacaktır)



- ✓ **UZUN HECELERİN (-)**
- ✓ **KISA HECELERİN (.) simgeleriyle gösterileceğini belirtelim.**
- ✓ **Endişe (-.) – Nazik (-.) – Galip (-.)**

Dilimize yabancı dillerden geçmiş sözcüklerde bu durum (nicelik) anlam değişikliği de meydana getirir.

- **Örneğin;**
- **Katil (-.)....öldüren kimse - katil (..)....öldürme(eylem)**
- **nâzım (-.)..düzenleyici - nazım (..)... vezinli söz**
- **vâris (-.)...mirasçı - varis (..).....damar hastalığı**
- **vâsi (-.)....geniş**
- **vasi (-.)....bir yetimin veya akli ermeyenin malını yöneten kimse**

Sözcüklerdeki ilk hecelerde yer alan (y) ünsüzünün gevşeyip kendisinden önceki ünlüye etki yaparak heceyi uzattığı görülür.

Örnek;

- ✓ **Böyle = böle**
- ✓ **şöyle = şöle**
- ✓ **öyle = öle**
- ✓ **söylemek = sölemek**

Dilimizde yine yabancı dillerden geçmiş ünlü kaynaşmasıyla söylenmesi gereken bazı sözcükler vardır ki, bunlar iki ünlü bir araya gelemez düşüncesiyle, aralarına (v) harfi sıkıştırılarak yazılır. Ancak okunuşta (v) ünsüzü çok baskın telaffuz edilmez.

Örnek;

- **Tuvalet = tualet tuval = tual suvare = suare**
- **konservatuvar = konservatuar laboratuvar = laboratuar**

Yine Arapçadan dilimize geçmiş, iki ünlünün yan yana gelmesiyle yazılan sözcükler, iki ünlü arasında kesme yapılarak söylenir.

Örneğin;

- **Su-at, fu-at, su-al, sa-at, şa-ir, şi-ir, fa-iz, Na-il, du-a vb.**

Yabancı dillerden Türkçeye geçmiş bazı sözcüklerde de iki ünsüzün kaynaşmasına rastlanır.

Örneğin;

blöf, bloknot, bravo, bronşit, plan, planör, platonik, pratik, prens, flama, flöre, glikoz, gliserin, klasik, klasör, klavsen, spor, spiker, lüks, fötr vb.

VURGU

Bir dilin anlaşılır olması için gereken unsurlardan biri de VURGU'dur.

Konuşurken, ağızımızdan çıkan seslerden bazılarını diğerlerine göre daha baskılı söyleriz.

Kullandığımız sözcüklerdeki hecelerden bazılarının diğerlerine göre daha farklı bir sesle çıkarılmasına VURGU denir. Vurgu çoğunlukla sesleri daha baskılı söyleme biçiminde yapılır.

**Vurgulama olmasaydı, ağımızdan çıkan seslerin tümü aynı Őiddette çıkar, bu da monoton ve çekilmez bir konuşma tarzını ortaya koyardı.
Nitekim vurgulamayı yeterince doğru yapmayan kişilerin konuŐmalarından asla keyif almayız ve kısa sürede dikkatimiz tümüyle dağılır.**

Vurgulama aynı zamanda, konuŐmamızın hızını ve heyecanını da ortaya koyar.

SÖZCÜK VURGUSU

Konuşurken sözcüklerin her hecesine aynı biçimde ses baskısı yapmayız. İki veya daha fazla heceli sözcüklerde ve eklerle uzatılmış her sözcükte hecelerden biri ötekilerden daha çok ses baskısına uğrar. Buna SÖZCÜK VURGUSU deriz.

- **Türkçede SÖZCÜK VURGUSU, genellikle sözcüklerin son hecelerine rastlar ve eklere doğru sürülür.**
 - **Vurgulu heceleri büyük harflerle gösterelim;**
- ✓ **çaLIŞ, çalışKAN, çalışkanLAR, çalışkanlaRIN, çalışkanlarınDAN**
- ✓ **arkaDAŞ, arkadaşLAR, arkadaşlaRIN, arkadaşlarDAN**
- ✓ **vaTAN, vatanDAŞ, vatandaşLAR, vatandaşlaRIN, vatandaşlarDAN**

- **Dilimizde genellikle son heceler vurgulu okunur.**

Örnekler;

kiTAP, kâğIT, defTER, kaLEM, maSA, çiÇEK, vaZO, sözLÜK, örTÜ..

**Tek heceli sözcükler vurgusuzdur.
Ancak, cümle içinde vurgulu okunurlar.**

Örneğin;

Sevgin MIH gibi yüreğime kazınmış.

T ve D sesleri, vurgu alan seslerdir. T sesi, D'ye göre daha fazla vurgu alır.

Örnekler;

Türk, kürt, etraf, kağıt, nitelik, kötü, mutlaka, tarak, kitap sözcüklerinde (t) sesinin, tınısı nedeniyle doğal vurgu aldığını görürüz.

Damat, dondurma, adi, pardon, Kadıköy, akdağ, bildik gibi sözcüklerde ise (d) sesi belirgin vurgu almaktadır.

ADLARDA VURGU:

Yer adlarında vurgu:

1. Türkçe'de yer adlarında vurgu genellikle baştadır:

ANkara, BURdur, MERsin, ERzurum

ADLARDA VURGU:

2. İki heceli yer adlarında vurgu baştır.

ABant, KONya, KULu, ORdu, AĞrı, AFyon, IĞdır, PARis

ADLARDA VURGU:

3. Çok heceli yer adlarında, ikinci hecedeki ses sayısı, ilk hecedekinden daha fazla ise, vurgu ikinci hecededir.

AnTALya, İSTANbul, SiLİFke, erZİNcan

ADLARDA VURGU:

4. Bileşik yer adlarında vurgu tamamlayanın son hecesindedir.

GaZiantep, KahraMANmaraş, ŞanLIurfa

ADLARDA VURGU:

5. TAN ile biten yer adlarında vurgu sondadır.

YunanisTAN, BulgarisTAN, MoğolisTAN, KazakisTAN

ADLARDA VURGU:

6. Gün adlarında vurgu sonda olmakla birlikte (tesi) ile bitenlerde ikinci hecededir.

PaZAR, PaZARtesi, SaLI, ÇarşamBA, PerşemBE, CuMA, CuMARtesi

ADLARDA VURGU:

**7. Ay adlarında vurgu sondadır:
ŞuBAT, NiSAN, HaziRAN**

**(TDK Türkçe Sözlük, Nisan sözcüğünde ilk heceyi uzun olarak belirtmektedir-Ni:san
Ancak “nisan yağmuru”nda kısa olarak yer almaktadır.)**

VURGU

Küçültme eki alan sıfatlarda vurgu baştır.

KÜçücük, Mİnicik, Ufacık, YAVrucuk, Evcik

VURGU

'mi', 'mı' soru ekleriyle birlikte kullanılan sözcüklerde kelime vurgusuna ek olarak bu eklere de tali vurgu yapılır.

geLDİ Mİ? baBAM MI? evİN Mİ? yazDIN MI? köYÜN MÜ?

VURGU

Onluk dizi haricinde tüm sayılarda vurgu sondadır.

İKİ, yeDİ, doKUZ, yirMİ, kırkDÖRT, eLİ, miLYON, milyar

ONiki, ONbeş, ONyedi, ONdokuz...

VURGU

Kişi adlarında vurgu sondadır.

**keMAL, isMET, ceMAL, fahRi, turGUT, ahMET, abduLlAH, ayŒE,
fatMA**

CÜMLE (TÜMCE) VURGUSU

- ✓ Cümlelerin anlamına duygu ve düşünce katan vurguya CÜMLE VURGUSU denir.
- ✓ Anlatılmak istenilen düşünce, altı özellikle çizilen mesaj, verilmek istenen duygu, kısacası sözcüklerin asıl değeri, onlara verilen bu değerle ortaya çıkar.

CÜMLE (TÜMCE) VURGUSU

- ✓ Cümle vurgusu, sözcük vurgusundan daha kuvvetlidir.
- ✓ Bir cümlede, diğer sözcüklerden daha çok anlamı üzerinde toplayan bir veya iki sözcük bulunur.
- ✓ Bu sözcüklere **DEĞER SÖZCÜĞÜ** diyoruz.

Konuşmacı, değer sözcüklerini belirtmek, dinleyicinin ilgisini çekmek için 4 yöntemine başvurur.

- ✓ **BİRİNCİ YÖNTEM:** SESİ KUVVETLİ VERİP O SÖZCÜĞÜ ORTAYA ÇIKARARAK,
- ✓ **İKİNCİ YÖNTEM:** DİĞER SÖZCÜKLERDEN DAHA HAFİF VE YUMUŞAK SÖYLEYEREK,
- ✓ **ÜÇÜNCÜ YÖNTEM:** O SÖZCÜĞÜ DAHA İNCE BİR TONDA SÖYLEYEREK,
- ✓ **DÜNDÜNCÜ YÖNTEM:** O SÖZCÜĞÜ DAHA KALIN BİR TONDA SÖYLEYEREK

ALIŐTIRMA

Kaç kere söylemeliyim bilmiyorum, aynı Şeyi tekrar etmekten yorulduğm, anla, sabah gözümü açıyorum SEN, evin her yerinde SEN, dinlediğim müzikte SEN, seyrettiğim filmde YİNE SEN. Aklım hep SENDE, ruhum SENİNLE dolu, gülüşümde SEN, gözyaşımda SEN. Yediğim her lokmada SEN, içtiğim her yudumda HEP SEN. SEN; SEN SEN

AYRIM VURGUSU

Bir tümcedeki anlamı, tümcenin içinde bulunan sözcüklerin topluluğundan çıkarırız. Yalnız, o tümcede her sözcük, anlamın açıklığını belirtmek için, aynı önemi taşımaz.

Bunun için söz söylerken yardımcı sözcüklerin arasındaki değer sözcüklerine SESİN ŐİDDETİNİ ARTTIRARAK VURGU YAPARIZ. Bu vurguya AYRIM VURGUSU diyoruz.

AYRIM VURGUSU

- ✓ **Ayrım vurgusu, bir tümcede yalnız sözcükler için değil, yerine göre SÖZCÜK ÖBEKLERİ için de kullanılır.**
- ✓ **Ayrım vurgusunu sık sık yinelemek anlatımı bozabilir. Onun için, gerektiğinde, yerine, önemine göre kullanılmalıdır.**

Sözcükleri veya sözcük öbeklerini belirtmek için hangi yönteme başvuracağımızı örneklerle açıklayalım:

a

- Bu sözcüklerden önce hafif bir durak yaparak onu belirtiriz.

***Yemeğiniz //PEK ENFESTİ, //PEK NEFİS!**

b

- **Veya heceleri ayırarak belirtmeye çalışırız.**

***İşte bir kere daha tekrarlıyorum AH-LÂK-SİZ-SİN!**

C

- **Yahut da anlamı kuvvetlendirmek için bazı harfleri ikileştirerek söyleriz.**
- **EV-VET efendim!**
- **Hadi oradan EŞ-ŞEK!**
-

d

- **Tümcede tezat varsa ayırım vurgusuyla belirtiriz.**
- **GEÇMİŐİ unutalım, GELECEĞE bakalım.**
- **GÜLERİZ, AĞLANACAK halimize!**

e

✓ Söylenen yanlış bir sözcüğün düzeltilmesinde ayırım vurgusu kullanırız.

***Elime biraz kolanya döker misin?**

***KOLANYA değil, KOLON YA!**

***Kızma bilâder!**

***BİLÂDER değil, BİRÂDER!**

f

• Kesinlikle emin olunan durumda ayırım vurgusu kullanırız.

*Rahmi bey, oğlunuz sigara içiyor.

*Benim oğlum sigara içmez.

*İçtiğini sanıyorum.

*Ben de tekrar ediyorum. Benim oğlum SİGARA İÇMEZ.

TONLAMA VE VURGU

1. Düz, yükselen, alçalan, yükselip alçalarak dalgalanan, alçalıp yükselerek dalgalanan ses ve konuşma biçimlerinin, uygun yerlerde kullanılması önemlidir.

- ✓ Heyecan, korku, telaş, öfke gibi durumlarda konuşma hızı artar; sevgi, üzüntü, saygı gibi durumlarda hız azalır. Konuşma anındaki hız; duygulara, kişiliğe, yere ve dinleyicinin niteliğine göre değişimler gösterir.
- ✓ Seslerin çeşitliliği, perdelenmedeki farklılıklar konuşmada ezgiyi sağlayan ve besleyen kaynaktır.

2. Bir Őiir, bir yazı bir söz ne denli duygulu ve dokunaklı olursa olsun okuyan kiŐi sesine o duyguyu, o coŐkuyu katamıyorsa kendisi de dinleyenler de tat almaz.

Sese sevinç, beğeni, sevgi gibi duygular katılmasıyla okuma ve konuşmalara canlılık kazandırılabilir.

Bu canlılığı vurgu ve tonlama sağlar.

3. KonuŖurken yapılacak yanlış vurgu ve tonlama anlam karışıklığına yol açar.

Yanlış tonlama, yanlış vurgulamaya dayanır.

Her ikisi birden cümlelin doğal ezgisini bozar.

Anlam aktarımını engeller, anlatım inceliklerinin ve etkileme gücünü düşürür.

KonuŖmadan beklenen sonuç elde edilemez.

4. Eş sesli sözcüklerin anlamı vurguyla belirginleşir.

(Denizli'nin denizli bir şehir olmadığını biliyor musunuz?)

5. Doğru tonlamayı yapabilmek için hakim olan duyguyu bilmek şarttır.

(Artık sus!-Emir; Artık sus!-Yalvarma)

ANLATIM

DUYGUYA BAŞ VURMADAN YAPILAN ANLATIM

SES BÜKÜMÜ

- Konuşurken, düşünce ve duygularımızı anlatmak için ses tonumuzda yükselip alçalmalar yaparız. Bu durum sesin yükseklik niteliğiyle ilgilidir. İşte, bir konuşma cümlesinde ses perdelerinin değişmesine SES BÜKÜMÜ diyoruz.

SES BÜKÜMÜ

- ✓ **Ses bükümü kişiseldir. Bir kişinin farklı biçim ve ses perdesiyle(ses bükümüyle) anlatmak istediği bir cümleyi, başka bir kimse değişik bir biçimde anlatabilir.**
- ✓ **Ancak kişisel olmakla birlikte, cümlelerin ses bükümünde bazı kurallara uymak da gerekir.**

BİLDİRİM CÜMLESİ

- Bir cümlede düşünce tamamlandığı zaman seste alçalma olur. Bildirim cümleleri de, bir düşünceyi tam olarak anlatan cümleler olduğu için, alçalan tonla sonuçlanır.

- ✓ Bu akşam, annemler bize gelecek.
- ✓ Dün izlediğim film çok güzeldi.

KOŞULLU BİLEŞİK CÜMLE



KOŞULLU BİLEŞİK CÜMLE

- ✓ Bu cümlelerde yan cümle önce, temel cümle sonra gelir. Yan cümle temel cümleye dikkatimizi çeker.
 - ✓ Temel cümlede anlam tamamlanır.
- ✓ Bu yüzden yan cümlenin sonuna kadar seste ton yükselmesi olur, temel cümlede alçalır.
 - ✓ Böylece temel cümleyle düşünce tamamlanmış olur.
 - *Yarın hava güzel olursa, maça gideriz.
 - *Kaç lira istiyorsan, onu söyle.

BAĞLAÇLI YAN CÜMLE

- Koşullu bileşik cümle de olduğu gibi düşünce temel cümlede tamamlandığından ses bükümü-tonlama aynı biçimde sonuçlanır.

*Diyorlar ki bu dersane en iyisiymiş.

*Öyle sanıyorum ki sınav bugün yapılır.

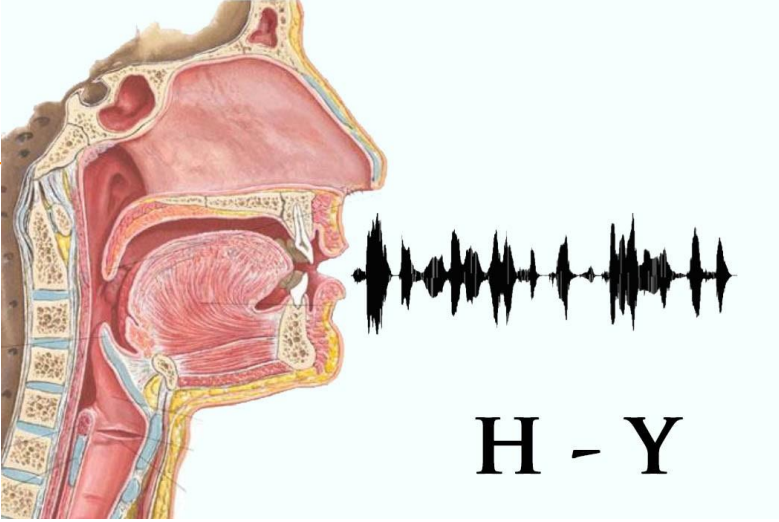
SORU CÜMLESİ

- ✓ **Düşünce tamamlandığında ses bükümü alçalan bir tonla sonuçlanırken, tamamlanmadığında yükselen tonda kalır.**
- ✓ **Dolayısıyla soru cümlesinin asıl soru bölümü yükselen tonla yapılır.**
 - ✓ **Böylece soru cümlesi ancak yanıtı verilince tamamlanmış olur.**

ÖRNEK

- | | | |
|---------------------------|----------|------------------|
| • Derse girecek misiniz? | Evet | Hayır |
| • Mutlu değil misiniz? | Evet | Hayır |
| • Neden mutlu değilsiniz? | Hastayım | İşimi kaybettim. |

TONLAMA



- **İşte, ses titreşimlerinin yükselip alçalması anlamına gelen tonun, cümle akışına uygun biçimde kullanılmasına TONLAMA denir.**

TONLAMA

- ✓ Konuşma sırasında ses perdeleri arasında sürekli değişme olur.
- ✓ Bu perde değişikliği, konuşma sırasında seslerin farklı farklı tonlarda çıkmasını sağlar.
- ✓ Bir başka söyleyişle, duyguların veya düşüncelerin gereğine göre bir uyum içinde, seslerin yükseltilip alçaltılmasıdır.
- ✓ Tonlama, konuşmada tekdüzeliği önler, söyleyişe ahenk katar.

TONLAMA

- ✓ Tonlamanın dile kazandırdığı anlam incelikleri sadece işitmeye kavranabilir. Tonlama yazıda gösterilmez.
- ✓ Meselâ, anlaştık mı? kelimesi alçak, yüksek veya alaylı tonla söylenmesine göre memnuniyetten tehdide kadar çeşitli anlamlar kazanır.

Tonlama, özellikle Şu cümlelerde kendini daha çok belirginleŐtirir:

1. Emir Cümlelerinde:

**"UğraŐ, didin, düşün, ara, bul, koÇ, atıl, bağır;
Durmak zamanı geçti, çalıŐmak zamanıdır" (Tevfik Fikret'ten)**

2. Soru Cümlelerinde:

**"Hangi çılgın bana zincir vuracakmıŐ ŐaŐarım?"
"Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki fedâ" (Mehmet Âkif
ERSOY'dan)**

3. Ünlem Cümlelerinde:

**"Ordular, ilk hedefiniz Akdeniz'dir, ileri!"
"Ne mutlu Türküm diyene!.." (Kemal ATATÜRK'ten)**

5 ÇEŞİT TONLAMA YAPILABİLİR:

1. Düz
2. Yükselen
3. Alçalan
4. Yükselip alçalarak dalgalanan
5. Alçalıp yükselerek dalgalanan

**"En iyi, denizde yüzme öğrenilir.",
"Sağlam, lâstik tamiri yapılır."**

**Yukarıdaki cümlelerde ortaya çıkabilecek "en iyi deniz",
"sağlam lâstik tamiri" gibi bir algılamayı, ancak doğru
yapılmış bir tonlama önleyebilir.**

TONLAMA ALIŞTIRMALARI



a) "Şimdi" kelimesini, sırasıyla aşağıdaki anlamları ifade edecek şekilde söyleyiniz.
(Parantez içindeki cümlenin geldiğini düşününüz.)

Şimdi Ü (kafanı patlatacağım.)
Şimdi Ü (gelelim asıl konumuza.)
Şimdi Ü (diyelim ki sen şuradasın.)
Şimdi Ü (canım, sevgilim.)
Şimdi Ü (tövbe tövbe!)
Şimdi Ü (aşağısı sakal, yukarısı bıyık.)
Şimdi Ü (patlama!)
Şimdi Ü (ne desem bilmem ki...)
Şimdi Ü (işte her şey mahvoldu !)

b) Aşağıdaki cümleleri uygun şekilde tonlamaya çalışınız. Bu arada "şimdi" kelimesinin aldığı değişik tonları izleyiniz.

**Şimdi geldim diyorum, anlamıyor musun ?
Daha fazla bekleyemem; ya şimdi ya da hiçbir zaman !
Anlamadım, şimdi mi diyorsun ?
Sonra değil, şimdi.
Ne ! Şimdi diyen sen değil misin ?
Şimdi mi ?. Kesinlikle olmaz.
Sen şimdi onu bunu bırak da ötesinden söz et.
Şimdi buradaydı.**

c) "Evet" kelimesini kendisinden sonra gelen kelimelerin anlamlarına göre söylemeye çalışınız.

**Evet, kabul ediyorum.
Evet, öyle diyelim.
Evet, olsa da olur, olmasa da.
Evet, kesinlikle öyle.
Evet, vay canına!
Evet, çok iyi anlıyorum.
Evet, burama geldi.
Evet, anlat hele, sonra ne oldu?
Evet, kaç defa söyleyeceğim.
Evet, ama, başka türlü de düşünebiliriz.
Evet, gerçekten de sevimli çocuk.
Evet, Allah cezanı versin.
Evet, peki efendim hay hay!**

d)"Hayır" kelimesini kendisinden sonra gelen kelimelerin anlamına uygun şekilde söyleyiniz.

Hayır, kabul etmiyorum.(normal sesle)

Hayır, kabul etmiyorum. (öfkeyle)

Hayır, öyle demedim. (üzüntülü)

Hayır, bir şey değil, başınıza dert açar.(kaygılı)

Hayır, yanılıyorsunuz, işin aslı şu. (uzatarak ve karşı çıkararak)

Hayır, izin vermiyorum. (çok kızgın)

Hayır, sana gücenir miyim? (sevecenlikle)

e) Aşağıdaki tekerlemeyi, alttaki anlatımları sağlayabilecek bir tonlamayla söylemeye çalışınız.

**"Kangallı kaltabanlardan kakavan kahramanla kelepirci keleş kekeme
kerim Kemahlı kerkenez kasıma kasımda kelkitin kekikli kekliğiyle
kaba-taslak kabak ikram etmiş."**

UYGULAMA / ALIŐTIRMA

1. Doğal, yansız bir sesle
2. Hayretle
3. Kűçűmseyerek
4. Hayranlıkla
5. Dedikodu edasıyla
6. Tiksinerek
7. Ővűnerek
8. Kaygıyla

f) Aşağıdaki tekerlemeyi de, aşağıda belirtilen anlatım çeşitliliğini vurgulayacak şekilde tonlayınız.

"Lüpçüler, lütfen lüzumlu lüzumsuz lâkırdıları bırakın da lüferinizi lüpleyin, lülelerinizi tütürün."

UYGULAMA / ALIŐTIRMA

1. Doğal
2. Azarlayarak, sevgisiz
3. Kibarlıkla
4. Tehditle
5. Öfkeyle
6. Azarlayarak, sevgiyle, yalvararak vb.

g) Aşağıdaki ünlemleri, kendilerinden sonra gelen sözlerin anlamlarına uygun bir eda ile tonlamaya çalışınız.

- ✓ **A, rica ederim, ne önemi var.
A, bak hele, kim gelmiş !
A, ne diyorsunuz ? (derin bir hayretle)
A, tadını kaçırdın ama...
A, daha neler ! Üstüme iyilik sağlık !**
- ✓ **Ah, bir elime geçse...
Ah, ben olsaydım.
Ah, seni dayak düşkününü seni !
Ah, yazık oldu emeklerime.**

- ✓ **E, biz ne dedik ?
E, sonra ne oldu ? E, ne olmuş yani !
E, bak hele ! Vay küstah vay !
E, ne var ne yok bakalım ?**
- ✓ **Eh, fena sayılmaz.
Eh, be birader !**
- ✓ **Eh, işte geçinip gidiyoruz.
Eh, haydi öyle olsun.
Eh, orasını sen bilirsin.**

ALIŐTIRMALAR

- AŞağıdaki tekerlemeleri, yüksek sesle ve tam boğumlandırarak tekrarlayınız.



ALIŐTIRMALAR

✓ (b- p- d-y):Batı tepede tahta depo dibinde beytutet eden pullu dede tekkesinden matrut bitli Vedat, dar derede tatlı duttan dürölü pide yutup pösteki dide dide dört ayda dört türlü derde tutuldu.

ALIŐTIRMALAR

- **(b-p):Bir pirinci birinci buluŐta bir inci gibi birbirlerine bağlayıp Perlepe berberi bastıbacak Bedri ile beraber Bursa bağrina parasız giden bu paytak budala, basası topal Badi'den biberli bir papara yedi.**

ALIŐTIRMALAR

✓ (b-d) :Baldıran dalları ballandırmalı mı, ballandırılmamalı mı? Sonra o bala daldırılan baldıran dalları dallandırılmalı mı, ballı dalla dallandırılmamalı mı?

ALIŐTIRMALAR

✓ (l-d-n):Elalem bir aladana aldı aladanalandı da biz bir aladana alıp aladanalanamadık.

ALİŐTİRMALAR

✓ (k-r) : Kırk kırık küp, kırkının da kulpu kırık kara küp.

ALİŐTİRMALAR

✓ (k-r-d):A be kuru dayı, ne kuru sarı darı bu darı, a be kuru dayı?

ALİŐTIRMALAR

✓ (b-m-Ő) :İbiŐ ile MemiŐ mahkemeye gitmiŐ, mahkemeleŐmiŐ mi,
mahkemeleŐmemiŐ mi?

ALIŐTIRMALAR

✓ (d-l-t-r-k): Şu karşıda bir dal, dalda bir kartal; dal sarkar, kartal kalkar; kartal kalkar, dal sarkar. Dal kalkar, kartal sarkar, kantar tartar.

ALİŐTİRMALAR

✓ Şu karŐıdaki kara kuru kavak, karardın mı ey kara kuru kavak,
sarardın mı ey kara kuru kavak!

ALIŐTIRMALAR

✓ (s-k):Bu yoğurdu sarımsaklasak da mı saklasak, sarımsaklamasak da mı saklasak.

ALIŐTIRMALAR

✓ (m-y-l):Bu yoğurdu mayalamalı da mı saklamalı, mayalamamalı da mı saklamalı?

ALIŐTIRMALAR

✓ (b-Ő-z):Sizin damda var beÇ boz baŐlı beÇ boz ördek, bizim damda var beÇ boz baŐlı beÇ boz ördek. Sizin damdaki beÇ boz baŐlı beÇ boz ördek, bizim damdaki beÇ boz baŐlı beÇ boz őrdeĐe : siz de bizcileyin beÇ boz baŐlı beÇ boz ördek misiniz demiŐ.

ALİŐTIRMALAR

✓ (d-p-k):Değirmene girdi köpek, değirmenci çaldı kötek; hem kepek yedi köpek, hem kötek yedi köpek.

ALIŐTIRMALAR

- ✓ **Gül dibi bülbül dili gibi,gül dibi bülbül dili.**
- ✓ **Pireli peyniri perhizli pireler tepelerse pireli peynirler de pır pır pervaz ederler.**

ALIŐTIRMALAR

✓ Sizin damda var, beç boz baőlı beç boz ördek,
Değirmene girdi köpek,
Bizim damda var beç boz baőlı beç boz ördek,
Değirmenci çaldı kötek.
Sizin damdaki beç boz baőlı beç boz ördek
Hem kepek yedi köpek,
Bizim damdaki beç boz baőlı beç boz ördeğe,
Hem kötek yedi köpek.
Siz de bizcileyin beç boz baőlı beç boz ördek misiniz, demiő

ALIŐTIRMALAR

- ✓ Bir tarlaya kemeken ekmiŐler. İki k¼rk¼ yırtık kel k¼r kirpi dadanmıŐ. Biri erkek k¼rk¼ yırtık kel k¼r kirpi, öteki diŐi k¼rk¼ yırtık kel k¼r kirpi. K¼rk¼ yırtık erkek kel k¼r kirpinin yırtık k¼rk¼n¼, k¼rk¼ yırtık diŐi kel k¼r kirpinin yırtık k¼rk¼ne; k¼rk¼ yırtık diŐi kel k¼r kirpinin yırtık k¼rk¼n¼, k¼rk¼ yırtık erkek kel k¼r kirpinin yırtık k¼rk¼ne eklemiŐler.

ALIŐTIRMALAR

- ✓ Getirince el getirir, yel getirir, sel getirir; götürünce el götürür, yel götürür, sel götürür.
- ✓ Şu odayı badanalamalı mı, yoksa badanalamamalı mı?

Aşağıdaki alıştırmaları yüksek sesle tekrar ediniz.

D

- Dİ DE DI DA DÜ DÖ DU DO
- DIÇ DEÇ DIÇ DAÇ DÜÇ DÖÇ DUÇ DOÇ
- DİF DEF DIF DAF DÜF DÖF DUF DOF
- DİL DEL DIL DAL DÜL DÖL DUL DOL
- DİR DER DIR DAR DÜR DÖR DÖR DOR

T

| | | | | | | | |
|-------|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|
| • Tİ | TE | TI | TA | TÜ | TÖ | TU | TO |
| • TİF | TEF | TIF | TAF | TÜF | TÖF | TUF | TOF |
| • TİP | TEP | TIP | TAP | TÜP | TÖP | TUP | TOP |
| • TİR | TER | TIR | TAR | TÜR | TÖR | TUR | TOR |
| • TİŞ | TEŞ | TIŞ | TAŞ | TÜŞ | TÖŞ | TUŞ | TOŞ |

D-T

| | | | | | | |
|-------|-----|-----|-----|-----|-----|-----|
| • DİP | DEP | DIP | DÜP | DÖP | DUP | DOP |
| • TİP | TEP | TIP | TÜP | TÖP | TUP | TOP |
| • DİF | DEF | DIF | DÜF | DÖF | DUF | DOF |
| • TİF | TEF | TIF | TÜF | TÖF | TUF | TOF |
| • DİN | DEN | DIN | DÜN | DÖN | DUN | DON |
| • TİN | TEN | TIN | TÜN | TÖN | TUN | TON |

N

| | | | | | | | |
|-------|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|
| • Nİ | NE | NI | NA | NÜ | NÖ | NU | NO |
| • NİP | NEP | NIP | NAP | NÜP | NÖP | NUP | NOP |
| • NİR | NER | NIR | NAR | NÜR | NÖR | NUR | NOR |
| • NİL | NEL | NIL | NAL | NÜL | NÖL | NUL | NOL |
| • NİN | NEN | NIN | NAN | NÜN | NÖN | NUN | NON |
| • NİM | NEM | NIM | NAM | NÜM | NÖM | NUM | NOM |

B

| | | | | | | | |
|-------|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|
| • Bİ | BE | BI | BA | BÜ | BÖ | BU | BO |
| • BIÇ | BEÇ | BIÇ | BAÇ | BÜÇ | BÖÇ | BUÇ | BOÇ |
| • BİF | BEF | BIF | BAF | BÜF | BÖF | BUF | BOF |
| • BİL | BEL | BIL | BAL | BÜL | BÖL | BUL | BOL |
| • BİR | BER | BIR | BAR | BÜR | BÖR | BUR | BOR |
| • BİT | BET | BIT | BAT | BÜT | BÖT | BUT | BOT |

P

| | | | | | | | |
|-------|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|
| • Pİ | PE | PI | PA | PÜ | PÖ | PU | PO |
| • PİF | PEF | PIF | PAF | PÜF | PÖF | PUF | POF |
| • PİP | PEP | PIP | PAP | PÜP | PÖP | PUP | POP |
| • PİR | PER | PIR | PAR | PÜR | PÖR | PUR | POR |
| • PİŞ | PEŞ | PIŞ | PAŞ | PÜŞ | PÖŞ | PUŞ | POŞ |

B - P

| | | | | | | | |
|-------|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|
| • BİP | BEP | BIP | BAP | BÜP | BÖP | BUP | BOP |
| • PİP | PEP | PIP | PAP | PÜP | PÖP | PUP | POP |
| • BİF | BEF | BIF | BAF | BÜF | BÖF | BUF | BOF |
| • PİF | PEF | PIF | PAF | PÜF | PÖF | PUF | POF |
| • BİM | BEM | BIM | BAM | BÜM | BÖM | BUM | BOM |
| • PİM | PEM | PIM | PAM | PÜM | PÖM | PUM | POM |

M

- Mİ ME MI MA MÜ MÖ MU MO
- MİP MEP MIP MAP MÜP MÖP MUP MOP
- MİR MER MIR MAR MÜR MÖR MUR MOR
- MİL MEL MIL MAL MÜL MÖL MUL MOL
- MİN MEN MIN MAN MÜN MÖN MUN MON
- MİM MEM MIM MAM MÜM MÖM MUM MOM

V

| | | | | | | | |
|-------|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|
| • Vİ | VE | VI | VA | VÜ | VÖ | VU | VO |
| • VIÇ | VEÇ | VIÇ | VAÇ | VÜÇ | VÖÇ | VUÇ | VOÇ |
| • VİF | VEF | VIF | VAF | VÜF | VÖF | VUF | VOF |
| • VİL | VEL | VIL | VAL | VÜL | VÖL | VUL | VOL |
| • VİR | VER | VIR | VAR | VÜR | VÖR | VUR | VOR |
| • VİT | VET | VIT | VAT | VÜT | VÖT | VUT | VOT |
| • VİV | VEV | VIV | VAV | VÜV | VÖV | VUV | VOV |

F

| | | | | | | | |
|-------|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|
| • Fİ | FE | FI | FA | FÜ | FÖ | FU | FO |
| • FİÇ | FEÇ | FIÇ | FAÇ | FÜÇ | FÖÇ | FUÇ | FOÇ |
| • FİF | FEF | FIF | FAF | FÜF | FÖF | FUF | FOF |
| • FİL | FEL | FIL | FAL | FÜL | FÖL | FUL | FOL |
| • FİR | FER | FIR | FAR | FÜR | FÖR | FUR | FOR |
| • FİT | FET | FIT | FAT | FÜT | FÖT | FUT | FOT |
| • FİV | FEV | FIV | FAV | FÜV | FÖV | FUV | FOV |

F-V

| | | | | | | | |
|-------|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|
| • VİF | VEF | VIF | VAF | VÜF | VÖF | VUF | VOF |
| • FİF | FEF | FIF | FAF | FÜF | FÖF | FUF | FOF |
| • VİL | VEL | VIL | VAL | VÜL | VÖL | VUL | VOL |
| • FİL | FEL | FIL | FAL | FÜL | FÖL | FUL | FOL |
| • VİV | VEV | VIV | VAV | VÜV | VÖV | VUV | VOV |
| • FİV | FEV | FIV | FAV | FÜV | FÖV | FUV | FOV |

C

| | | | | | | | |
|-------|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|
| • Cİ | CE | CI | CA | CU | CÜ | CU | CO |
| • CİÇ | CEÇ | CIÇ | CAÇ | CUÇ | CÜÇ | CUÇ | COÇ |
| • CİF | CEF | CIF | CAF | CUF | CÜF | CUF | COF |
| • CİL | CEL | CIL | CAL | CUL | CÜL | CUL | COL |
| • CİR | CER | CIR | CAR | CUR | CÜR | CUR | COR |
| • CİT | CET | CIT | CAT | CUT | CÜT | CUT | COT |
| • CİV | CEV | CIV | CAV | CUV | CÜT | CUT | COT |

Ç

| | | | | | | | |
|-------|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|
| • Çİ | ÇE | ÇI | ÇA | ÇÜ | ÇÖ | ÇU | ÇO |
| • ÇİÇ | ÇEÇ | ÇIÇ | ÇAÇ | ÇÜÇ | ÇÖÇ | ÇUÇ | ÇOÇ |
| • ÇİF | ÇEF | ÇIF | ÇAF | ÇÜF | ÇÖF | ÇUF | ÇOF |
| • ÇİL | ÇEL | ÇIL | ÇAL | ÇÜL | ÇÖL | ÇUL | ÇOL |
| • ÇİR | ÇER | ÇIR | ÇAR | ÇÜR | ÇÖR | ÇUR | ÇOR |
| • ÇİT | ÇET | ÇIT | ÇAT | ÇÜT | ÇÖT | ÇUT | ÇOT |
| • ÇİV | ÇEV | ÇIV | ÇAV | ÇÜV | ÇÖV | ÇUV | ÇOV |

C - Ç

• CİF CEF CIF CAF CÜF CÖF CUF COF ÇİF
 ÇEF ÇIF ÇAF ÇÜF ÇÖF ÇUF ÇOF

• CİL CEL CIL CAL CÜL CÖL CUL COL
• ÇİL ÇEL ÇIL ÇAL ÇÜL ÇÖL ÇUL ÇOL
• CIÇ CEÇ CIÇ CAÇ CÜÇ CÖÇ CUÇ COÇ

G

| | | | | | | | |
|-------|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|
| • Gi | GE | GI | GA | GÜ | GÖ | GU | GO |
| • GiÇ | GEÇ | GIÇ | GAÇ | GÜÇ | GÖÇ | GUÇ | GOÇ |
| • GiF | GEF | GIF | GAF | GÜF | GÖF | GUF | GOF |
| • GiK | GEK | GİK | GAK | GÜK | GÖK | GUK | GOK |
| • GiR | GER | GİR | GAR | GÜR | GÖR | GUR | GOR |

K

- Kİ KE KI KA KÜ KÖ KU KO
- KİÇ KEÇ KIÇ KAÇ KÜÇ KÖÇ KUÇ KOÇ
- KİF KEF KIF KAF KÜF KÖF KUF KOF
- KİK KEK KIK KAK KÜK KÖK KUK KOK
- KİR KER KIR KAR KÜR KÖR KUR KOR

G-K

- **GİF** **GEF** **GIF** **GAF** **GÜF** **GÖF** **GUF** **GOF**
- **KİF** **KEF** **KIF** **KAF** **KÜF** **KÖF** **KUF** **KOF**
- **GİK** **GEK** **GİK** **GAK** **GÜK** **GÖK** **GUK** **GOK**
- **KİK** **KEK** **KİK** **KAK** **KÜK** **KÖK** **KUK** **KOK**
- **GİR** **GER** **GİR** **GAR** **GÜR** **GÖR** **GUR** **GOR**

ALIŐTIRMA METİNLERİ

KARA AKBABA BELGESELİ

- ✓ Yazın son günleri... Kızılcahamam'ın çam ormanlarıyla kaplı yüksek dağları, bir sabahı daha karşıyor... Soyu tükenme tehlikesi altında olan heybetli bir canlının son sığınaklarından biri burası... Bu ormanlarda, Avrupa'nın en büyük yırtıcı kuşu yaşıyor... Kara akbaba...
- ✓ Kara akbaba, Asya, Avrupa ve Afrika'da yaşayan 15 akbaba türünden biri... En büyük olanı... Kanat açıklığı 3 metreye varan dev bir kuş... Avrupa ve Türkiye'de yaşayan 4 akbaba türü arasında. Soyu dünya çapında tehlike altında ve Türkiye, onun son yaşam alanlarından biri.
- ✓ Sanılanın aksine insana zarar vermeyen, ölmüş ve ölmek üzere olan hayvanlarla beslenen kara akbaba, bir sonbahar sabahında yiyecek bulmak için araziye tarıyor. 340 dereceye varan görüş açısıyla, yerde olup bitenleri gözünden kaçırmaması neredeyse olanaksız. Aradığı leşi, yerden 1 kilometre yüksekten bile görebilir ama bugün pek şanslı sayılmaz...

Keloğlan Akıl Küpü

- ✓ Bir varmış bir yokmuş. evvel zaman içinde kalbur saman içinde Allah`ın kulu çokmuş, bir dağın başında, bir ormanın yanı başında keloğlanın yaşadığı köy varmış.
- ✓ Keloğlanın bir tek anacığı, anacığının da bir tek kel oğlu varmış. Dünyada başka kimseleri olmadığı için hep birbirlerine destek olurlar, kuru ekmek yeseler kimselere belli etmezler, padişahlara layık yemekler yedik diyerek kötü durumlarından kimseleri haberdar etmezlermiş.
- ✓ Keloğlan çok akıllıymış ancak akıllı olduğu kadarda tembelmiş. Anası” hadi oğlum, bahçeden bir soğan al” dese, iki saat düşünür,   saat hesap yapar, o soğanı bahçeden ayağına nasıl getirtebilir, onu düşünürmüş. Sonunda bir yolunu bulurmuş ama annesi de bu arada çıldırır dururmuş. Günler böyle gelip geçerken, Keloğlanın anacığı bir gün hastalanmış, bütün iç g  keloğlana kalıvermiş. O tembel keloğlan gitmiş, yerine aklı başında alışkan bir keloğlan gelivermiş.

KURTULUŞ DESTANI (Göğüs sesi-pes ses)

I. DÜNYA SAVAŞI

- Kadın: 1914 yılında Avrupa Devletleri arasında ekonomik ve siyasal yarışa dayanan Büyük Savaş çıktığında, O s m a n l ı İmparatorluğu Trablusgarp ve Balkan Savaşları'nın yaralarını sarmakla meşguldü.
- Erkek: Bir oldu bittiyle kendini Dünya Savaşı'nın içinde bulan Osmanlı İmparatorluğu; Kafkasya, Çanakkale, Filistin, Irak, Süveyş ana cepheleri ile Galiçya, Makedonya, İran, Yemen, Hicaz yan cephelerinde kahramanca savaşmasına rağmen;
- Kafkasya'da hatalı taktik, güneyde Arapların İngilizlerle işbirliği yapmaları karşısında Halep, M u s u l önlere g e r i çekildi. Bağlaşığı olan İttifak Devletleri teslim olunca ateşkes istedi.
- Kadın: 30 Ekim 1918 de imzalanan Mondros Ateşkes Anlaşması ile İtilaf(Uzlaşma) Devletlerine teslim oldu.

KURTULUŞ DESTANI (Göğüs sesi-pes ses) I. DÜNYA SAVAŞI

- ✓ Erkek-“Maziye sor, ecdadımı söyler sana kimdi;
- ✓ Bir bitmez ufuktum, küre vaktiyle benimdi.
- ✓ Dünya bilir iclâlimi, ben böyle değildim;
- ✓ Ben altı asırdan beri bir kerre eğildim.”
- ✓ (Mithat Cemal Kuntay)... (iclal;büyükük-üluluk)
- ✓ Kadın-Anlaşmada bir milletin yaşama hakkını hemen hemen yok eden şartların en ağırı, 7. madde idi:
- ✓ Erkek-“İtilaf Devletleri güvenliklerini tehlikeye düşürecek bir durum ortaya çıkarsa, herhangi bir stratejik noktayı işgal etme hakkına sahip olacaktı.”
- ✓ Kadın- Bu, istenildiği takdirde imparatorluğu parçalamaya elverişli bir madde idi.

RUHUMUZLA BULUŐMAK

- ✓ Meksika'da, İnka tapınaklarına çıkmak isteyen Avrupalı bir grup arkeolog, birkaç yerli rehberle yola koyuluyor. Dağın tepesindeki tapınaklara giden uzun yolu, kısa bir sürede yarılıyorlar. Aynı hızla tempoyla biraz daha yol aldıktan sonra, yerliler kendi aralarında konuşup birden yere oturuyor ve böylece beklemeye başlıyorlar. Tabii Avrupalı arkeologlar buna bir anlam veremiyorlar.
- ✓ Saatler sonra, yerliler kendi aralarında konuşup tekrar yola koyuluyor ve sonunda tepenin üstündeki görkemli İnka tapınaklarına geliyorlar.

RUHUMUZLA BULUŐMAK

- ✓ Arkeologlardan biri, yaŐlı rehberine soruyor; “hiÇ anlayamadım, niye yolun ortasına oturup saatlerce yok yere bekledik? “
- ✓ YaŐlı rehberin cevabı o kadar güzel ki; “çok kısa sürede çok hızlı yol aldık, ruhlarımız bizden çok uzakta kaldı. Oturup ruhlarımızın bize yetişmesini bekledik...”
- ✓ Niye içimiz de hep bir eksiklik duygusuyla yaşadığımızı, niye mutlu olmayı beceremediğimizi, niye kendimiz olmayı başaramadığımızı ve “niye” ile başlayan daha bir dolu sorunun cevabını açıkça veriyor İnkalar’ın yaŐlı torunu.

RUHUMUZLA BULUŐMAK

✓ Çünkü bu aptal hayat içinde o kadar hızla yol alıyoruz ki, ruhumuz çok arkada kaldı, hatta onu nerelerde unuttuğumuzu bile hatırlayamıyoruz. Çocuğunu kaybeden annelerin çılgınlığında bir sağı bir sola saldırıyoruz hepimiz, ama bir farkla, biz neyi aradığımızı bile bilmiyoruz... Herkes bir arayış içinde, ama hiç kimse ne aradığını bilmiyor. Sanıyoruz ki çok paramız, sürekli yükselen bir kariyerimiz, bahçeli bir evimiz, spor bir arabamız olunca biz de çok mutlu olacağız.

RUHUMUZLA BULUŐMAK

✓ Hadi maddeciliği bir kenara bırakalım; niye herkes aşktan Őikayetçi? Çevremiz de kaç kişinin aşk hayatı iyi gidiyor? Eminim parmakla sayılacak kadar azdır. Ve eminim hiç kimse yanlıŐın nerede olduğunu da bulamıyordu. Ben ten uyuŐması kadar ruh uyuŐmasının önemine inanırım. Hatta insanların eş ruhlarının olduğuna bile inanırım. Ama ruhları olmayan bedenler birbirleriyle ne kadar uyuŐabilir ki?

RUHUMUZLA BULUŐMAK

- ✓ Güzel Bir Bahar Sabahıydı...pencerenin Önündeki Koltuğa Oturdum...güneő Bir Avize Gibi Parlıyordu. Kendi Kendime Düşünmeye Başladım; Babam Sağ İken, Böyle Şabahlarda Yürüyüşe Çıkardık. Aslında O Yağışlı Havaları Da Severdi. Ben İse Güneőli Havalarda Yürüme İsterdim.
- ✓ Kaynayan Tencerenin Sesi Geliyordu Mutfaktan...yemek Önemlidir Huzur Olması İçin Bir Evde...rengarenk Olmalıdır Sofralar...ama Şimdiki Gençlik Bunun Farkında Değil Ne Yazık Ki...babam Vermişti Tüm Bu Adabı...belki Dedim Kendi Kendime Bir Gün Herkes Öğrenir Diye.
- ✓ Kalktım, Gazeteyi Aldım...aslında Okuyup Okuyamayacağımı Tam Bilemiyordum...her Gün Benzine Gelen Zam Moralimi Bozuyordu.
- ✓ Spor Sayfasını Açtım...teknik Direktör Mağlubiyetin Faturasını Yine Hakeme Kesiyordu...alt Satırda Şunlar Yazıyordu.

- ✓ 'Bilinmez. Yeşil Saha Lokanta Mı, Yediğin Lokmadan Değil, Verdiğin Karardan Emin Olacaksın.'
- ✓ Büyük Laflardı Bunlar. Çok Mu Lazım Dı Böyle Konuşmak? Futbol Gelemez Böyle Açıklamalarla Bir Yerlere..,,
- ✓ Sedat Tınaz'ın Tasasını Anlıyordu Ama Yine De Bu Konularda Dikkatli Olup, Az Kaz-uz Kaz-boyunca Kaz İlkesi Çiğnenmemeliydi...
- ✓ Gözüne Duvardaki Takvimde Yer Alan Sözler Takıldı;
- ✓ O Gelmez Oldu, Ben Bilmez..
- ✓ Bana Kimse Yardım Etmezdi Artık. Yel Esmez, Bulutlar Gitmez Oldu...
- ✓ Fazla Oturmuştu, Dayanamayıp Kalktı...kedinin Etini Kendi Tenceresine Koydu..
- ✓ Bir Mühendis Hassasiyetiyle ve Gençlik Yıllarındaki Özenle İşe Koyuldu..

- ✓ Kurşun sesi kadar hızlı geçer yaşamak;
- ✓ Öyle zordur ki, kurşunu havada, sevgiyi de yürekte tutmak!
- ✓ Geçtiğimiz yollarda kaybettiklerimizin bize en büyük kötülüğü kendilerini tekrar tekrar hatırlatmalarıdır.
- ✓ Onlar, bir kere kaybetmekle kurtulamadıklarımızdır.
- ✓ Yoklukları hayatımızdaki varlıkları haline gelir.
- ✓ Hep ama hep hatırlarız. Ne biçim kaybetmektir bu?
- ✓ Kim gölgesinden kaçabilir ki?
- ✓ Bazen duygularımız bizden erken yaşlanır ve bizden hayatın geri kalanını alır.
- ✓ Hayatın, kendini anlayanları cezalandırmasıdır bu.
- ✓ Durup, durup ardına bakan kadınlar vardır.
- ✓ Geçmişini düşünmekten şimdini yaşayamazlar.

- ✓ Her şeyi didikleyip duran, mazisinin gölgesinden, anılarının yükünden bir türlü kurtulamayan, gözleri ufuk yorgunu kadınlar.
- ✓ Güçlü, köklü bir biçimde yeni arkadaş edinecek yaşları geride bıraktıysan eğer, hasar görmüş eski arkadaşlıkları onaracak çağı da geride bırakmış oluyorsun.
- ✓ Zaman ilerledikçe birçok şey, daha zor olmaya başlar.
- ✓ Beklentisi yüksek olan kadınların yalnızlığı daha koyu oluyor.
- ✓ Büyük lafların gölgesinde geçen hayatlar,
✓ bir daha iflah olmuyor, geçip gittiğiyle kalıyor
- ✓ Zaman, aşk...Her şey!
- ✓ Ayrılıkları, ayrıntılar acıtır. Kadınları mahveden erkekler değil, ayrıntılardır.
- ✓ Erkekler, erkekliklerinin tadını alabildiğine çıkartırken, kadınlar bu konuda da umutsuzdurlar.
- ✓ Çünkü kadınlık bekler. Ummak ve beklemek kadınlığa verilmiş iki cezadır.

Murathan Mungan

OLGUNLUK

- ✓ 20'li yaşlara kadar iyilikle kötülüğün ülkesi, kalın sınır çizgileriyle ayrılıyor birbirinden. Sıkı dostları ve düşmanları oluyor insanın. Onları ölesiye seviyor ya da ölesiye nefret ediyor onlardan.
- ✓ 30'larında yalanı hakikatten ayırt etmeye başlıyor. İyi sandıklarının hıyanetiyle taşıyor, sırtında dost işi hançer darbeleriyle; ve en kötü zannettiği şefkatle imdadına yetişiyor.
- ✓ Zaman katlanıp da 40'ına yaklaştığında insan, iyiyi kötüden ayıran hudut çizgilerini birbirine karıştırıyor. İyilere nakşolmuş kötüyü ve kötülerin içindeki iyiliği de keşfediyor ademoğlu. Anlıyor ki, iyi insan/kötü insan yok;
- ✓ insanın içinde iyilik ve kötülük var, kötüyle iyi panzehiri değil birbirinin; kan kardeşi. İyilerle kötüler çekiştirmiyor ipi. İyilik ve kötülükten örülmüş ibrişimiz kendisi.

- ✓ Bunu anlayınca şaşmıyorsun nefretin birden şehvete dönüşmesine; acı girdaplarının içinde hazzın raksetmesine. Tevazuyla gurur, haysiyetle onur el ele yürüyor. İnsan, şuur altındaki isyankarla sahtekarı, günahkarla tövbekarı bir arada fark ediyor. Benim, hükmeden ve boyun eğen, zulmeden ve acı çeken. Bunca şiddet kadar onca merhamet de benim eserim. Minneti nefrete, korkuyu cesarete, zaferi hezimete bulayan benim.
- ✓ Kundak bezime tıpatıp benziyor kefenim, hayatım muhteşem ve sefil, mağrur ve rezil, hayasız ve asil.

- ✓ İşte bu keşif kolaylaştırıyor yaşamı. Anlıyorsun ki toplumlar gibi insanlar da kanlı iç savaşlarına borçlu ilerlemesini.
- ✓ O zaman, iyileri kötülerden ayırmak gibi nafil bir uğraşı bırakıp -başta kendin olmak üzere- insanların içindeki iyiliğin peşine düşüyorsun; kıymet bilmeyi ve -yine başta kendin olmak üzere- herkesi hoş görmeyi öğreniyorsun.
- ✓ Tükendikçe pahalaniyor zaman; günler azaldıkça uzuyor. Saçların gibi, seyrettikçe değerleniyor dostların. Günahları ve zaaflarıyla da övünüyor insanlar; sevapları ve zaferleri kadar.
- ✓ Önemli değil bir kaç kez yenildiğin; önemli olan, bir kaç yenilgiden sonra yeniden doğrulabildiğin.
- ✓ Bu paramparça ruhlardan, çelişkili duygulardan, çatışmanın açtığı yaralardan mucizevi bir ahenk çıkıyor ortaya ki olgunluk diyorlar adına.

- ✓ Rûzgâr Karayelden Esiyorsa, Yel, Sel Getirir Derler. Gelir, Gelmez, O Bilinmez. Ama Unutma, Yel Yepelek, yelken Kürek Diye Boşuna Da Dememişler.
- ✓ Karşıda Kara Kuru Kavak Olunca Odaya Da Kış Köşesi Yaptık. Gün Kararınca Kara Kuru Kavak Kırıldı.
- ✓ Kırılan Kavağa Kartal Kondu. Dal Sarkar Kartal Kalkar Oldu, Kartal İse Kalkar Oldu Dal İse Sarkar.
- ✓ Kafamı Kaldırınca Yukarı, Gökkuşağının Kuzey Kanadının Kan Kırmızı Köşesini Farkettim. Öteki Tarafta İse Renk, Kahverengi İdi. Rengarenk Küp Gibiydi Kainat.
- ✓ Gûya, Dünya Bir Başka Güzeldi, Çiğdem İle...ama Öyle İddialar Vardı Ki, Çiğdem Asla Lûtufta Bulunmayacaktı. Dolayısıyla Herşey Bir Rûyaya Dönüşecekti. Tek Tesellim Senem'in Yanımda Olmasıydı.

- ✓ Aslında Ben, Buna Benzer Bir Olayı Gençlik Yıllarımda Yaşamıştım.
- ✓ O Gelmez Oldu, Ben Bilmez. Bana Kimse Yardım Etmezdi Artık. Yel Esmez, Bulutlar Gitmez Oldu.
- ✓ Nedeni İse, Sedat Tınaz'ın Tasası, Suratsız Teyzesine Rastlama Sezen Sıska Sülük Tazısını Tuz Tortusu Tütsüsüne Tutmasıydı. Bu Çok Elimdi Ve Belliydi Böyle Olacağı. Nedeni İse Şu Soruyu Daha Önce Kendine Sormamasıydı;
- ✓ Baldıran Dalları Ballandırmalı Mı, Ballandırılmamalı Mı? Sonra O Bala Daldırılan Baldıran Dalları Dallandırılmalı Mı, Ballı Dalla Dallandırılmamalı mı?
- ✓ Ve Tabi Ki, Şu Soru Da Vardı;
- ✓ Üstü Üç Taşlı Taç Saplı Üç Tunç Taşı Çaldıran Mı Çabuk Çıldırır, Yoksa İç İçe Yüz Ton Saç Kaplı Çanı Kaldıran Mı Çabuk Çıldırır?



TRUVA AKADEMi

DİKSİYON EĞİTİMİ DERS NOTLARI

Eserin tüm hakları Truva Akademi Eğitim ve Danışmanlık Ltd. Şti'ne aittir.
Kopyalanması, çoğaltılması ve paylaşılması yasaktır.